

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Vývoj americké zahraniční politiky vůči Kubě
v letech 1952–1962**

Pavel Honzík

Plzeň 2015

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Mezinárodní vztahy – britská a americká studia

Bakalářská práce

**Vývoj americké zahraniční politiky vůči Kubě
v letech 1952–1962**

Pavel Honzík

Vedoucí práce:

PhDr. Pavel Hlaváček, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2015

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, prosinec 2015

.....

Poděkování

Rád bych poděkoval panu PhDr. Pavlu Hlaváčkovi, Ph.D., vedoucímu mé bakalářské práce, za odbornou pomoc a cenné rady, které byly nezbytné při psaní této bakalářské práce.

Obsah

ÚVOD	7
1 VZTAHY MEZI USA A KUBOU V LETECH 1952–1959	10
1.1 Batistův režim.....	10
1.2 Investice a jejich rizika	12
1.3 Kubánská ekonomika a americké investice	13
2 KUBÁNSKÁ REVOLUCE.....	14
2.1 Americké očekávání.....	14
2.2 Akce a reakce	16
2.3 Meziamerické vztahy v kontextu kubánské revoluce	19
2.4 Janusovská tvář americké zahraniční politiky	23
3 INVAZE V ZÁTOCE SVINÍ	25
3.1 První koncepty svržení Fidela Castra.....	25
3.2 Dílčí výsledky odbojové aktivity	30
3.3 Plán operace Trinidad.....	32
3.4 Plán operace Zapata	35
3.5 Vylodění v Zátocě sviní (operace Zapata).....	38
3.6 Analýza neúspěchu.....	40
3.7 Poučení	43

4	KARIBSKÁ RAKETOVÁ KRIZE.....	44
4.1	Situace před krizí	44
4.2	Operace Anadyr.....	45
4.3	Kritické říjnové dny.....	47
4.4	Americko-sovětský kompromis o Kubě.....	52
4.5	Vítěz?.....	54
5	ZÁVĚR	56
6	SEZNAM LITERATURY A PRAMENŮ	60
7	RESUMÉ	63

ÚVOD

Tato bakalářská práce se zabývá americkou politikou vůči Kubě, vztahy mezi Spojenými státy a Kubou a událostmi, které je v letech 1952–1962 ovlivňovaly.

Téma jsem si vybral z toho důvodu, protože se na něj lze podívat z mnoha úhlů a každý na to může mít jiný náhled. Je možné tento vývoj vnímat čistě mocensko-politicky a chápat ho jako další projevení bipolárního soupeření v zástupném konfliktu. Ten poté vyústil do přímého konfliktu, když americká bezpečnost byla ohrožena rozmístěním sovětských raket na Kubě. Můžeme se zaměřit pouze na ekonomické dopady. Padesátá léta představovala dobré americko-kubánské obchodní vztahy, které následně v důsledku politické krize zanikly, Kuba přestala být součástí západní regionální ekonomiky a stala se závislou na dovozech ze Sovětského svazu. Další možný pohled je sociologický, potažmo psychologický. Lze zkoumat, jaký vliv měla Karibská krize a jaderné ohrožení na veřejné mínění nejen zúčastněných zemí, ale celého světa. Případně, jak to interpretovala jednotlivá média všech stran konfliktu. Psychologický vliv jistě mělo zavedení tzv. horké linky přímo na nejvyšší představitele obou států a na personál Bílého domu a Kremlu.

Cílem práce je poskytnutí hlubšího poznání dramatické proměny vztahů Spojených států a Kuby v průběhu daných let. Zjistíme, jaké události měly vliv na formování vztahů obou zemí a vysvětlíme, proč měly takové důsledky. Zodpovíme otázku, co proměnilo americkou zahraniční politiku vůči Kubě a předurčilo její charakter pro zbytek století.

Tato práce je rozdělena do čtyř základních kapitol. První kapitola charakterizuje politické a ekonomické vztahy Spojených států a Kuby od roku 1952 do změny režimu na Kubě v roce 1959. V této části zjistíme, proč diktatura Fulgencia Batisty vyhovovala Spojeným státům z ekonomického a strategického hlediska. Dále budeme zkoumat dlouhodobé investice na Kubě, její ekonomickou závislost na USA a zmíníme začátky působení Fidela Castra.

Druhá kapitola se bude zabývat dobou od kubánské revoluce, kdy probíhala transformace ostrovní ekonomiky, což bylo proti americkému očekávání a neobešlo se bez problémů. Události pochopitelně vedly k výraznému ochlazení americko-kubánských vztahů. Vysvětlíme, jaké příčiny stály za tímto ochlazením a jaké důsledky to mělo. Vzájemné vztahy byly ovlivňovány oboustranným obviňováním a provokacemi. Politikou akcí a reakcí, kdy kubánská vláda znárodňovala americký majetek a Spojené státy reagovaly ekonomickými sankcemi, došly obě země do bodu zmrazení vzájemných vztahů. V kapitole dále posuzujeme americkou politiku vůči Kubě v rozšířeném měřítku. Zahraniční politika velmoci byla uskutečňována prostřednictvím většiny států kontinentu v rámci OAS (Organizace amerických států).

Třetí kapitola pojednává o utajovaném americkém pokusu o svržení Fidela Castra pomocí invaze a záškodnických operací (případně povstání). Prezident J. F. Kennedy nastoupil do úřadu v lednu 1961 a zdědil plány na odstranění Castrova režimu od svého předchůdce Dwighta Eisenhowera. Spojené státy nechtěly tolerovat pronikání komunismu na západní polokouli, proto se prezident Kennedy rozhodl k provedení "skryté" invaze v Zátocě sviní, která však skončila fiaskem. V této kapitole je rozebírána zahraniční politika USA vůči Kubě převážně ve formě plánování invaze a nahrazení revolučního režimu proamerickým.

Poslední čtvrtá kapitola nám představí kubánskou raketovou krizi, která byla spíše konfliktem dvou jaderných supervelmocí. Kuba od Castrovy revoluce jednoznačně směřovala na cestu komunismu, což vedlo k znepřátelení USA a k navázání kontaktů se SSSR. Sovětský svaz využil příhodné strategické polohy, kterou představovala osamocená komunistická Kuba. Dovozem raket středního doletu na Kubu si chtěl Sovětský svaz vylepšit svoji vojenskou pozici v bipolárním světě. Bylo potřeba zajistit, aby krize nepřerostla v globální ozbrojený konflikt, kdy hlavní aktéři měli k dispozici jaderné zbraně. Při zkoumání tohoto bipolárního konfliktu nezapomeneme na roli Kubu. Její úloha v potenciálním vojenském střetu dvou supervelmocí se opírala o

strategickou pozici ostrova. Kuba mohla sloužit jako předsunutý most Sovětského svazu a jako základna pro umístění jaderných nosičů. Americká zahraniční politika vůči Kubě probíhala převážně prostřednictvím americko-sovětského vyjednávání. Kuba se do velmocenského vztahu těžko prosazovala, zvláště když byla předmětem americké blokády a rozmístěné zbraně byly sovětské. Z Castrových vyjádření bylo patrné, že se cítí odstrčen od řešení "svého" problému. Moskva v tomto sporu vystupovala za Havanu, aniž by se ptala na její názor.

Uvedu především tři stěžejní zdroje, ze kterých jsem čerpal. V první a druhé kapitole to byla zejména studie *U.S. Business Interests in Cuba and the Rise of Castro* (autor Leland L. Johnson, 1964). Tato dobová studie poskytuje mnoho ekonomických údajů a autentický americký pohled na věc. Třetí kapitola vychází z *Record of Paramilitary Action Against the Castro Government of Cuba 17 March 1960 - May 1961* (autor J. Hawkins, 1961), což byla tajná zpráva CIA odtajněná až v roce 2007. Plukovník Hawkins se osobně podílel na plánování a provedení operace Zapata, která je více známá jako invaze v Zátocě sviní. Jeho memorandum popisuje přípravy na invazi z hlediska organizační struktury, vývoje jednotlivých konceptů a politických omezení. Obsahuje řadu dalších faktorů a postřehů ohledně celé operace z první ruky. Velmi užitečná byla také publikace *Karibská krize* od Vladimíra Nálevky vzhledem k erudovanosti autora v této oblasti.

1 VZTAHY MEZI USA A KUBOU V LETECH 1952–1959

1.1 Batistův režim

Earl E. T. Smith byl v letech 1957–1959 americký velvyslanec na Kubě. Vliv Spojených států můžeme ukázat na jeho výroku: "Americký velvyslanec byl druhý nejdůležitější člověk na Kubě, někdy ještě důležitější než sám prezident [Batista - pozn. autora]"¹ (U.S. Senate 1960: 700). Tento výrok zazněl během slyšení Senátu na téma komunistická hrozba pro USA v Karibiku (U.S. Senate 1960: passim).

Fulgencio Batista, kubánský prezident v letech 1940-1944, opět kandidoval na prezidenta ve volbách v roce 1952, ale dle odhadů měl malou šanci na úspěch. Aby předešel porážce v prezidentských volbách, provedl 10. března státní převrat, zrušil ústavu i volby a nastolil diktaturu. Administrativa amerického prezidenta Harryho Trumana rychle uznala Batistovu vládu, poslala vojenskou a ekonomickou pomoc, ale následně se začal organizovat odpor proti diktatuře. Do čela opozice se postupem času dostalo Hnutí 26. července, které v září 1952 založil Fidel Castro na Havanské univerzitě. Téhož roku vstoupila Kuba do Organizace amerických států (OAS) (Franklin 1997: 15). Batistův režim americkým soukromým investicím a strategickým účelům nepřekážel, naopak je podporoval.

Někteří revolucionáři včetně Fidela Castra byli zatčeni v roce 1953, ale pod tlakem veřejnosti je Batista v roce 1955 propustil. Po nějaké době v exilu se Castro ilegálně vrátil na Kubu (Franklin 1997: 15). V roce 1957 americký velvyslanec v Havaně Arthur Gardner zařídil, aby se novinář New York Times Herbert Matthews mohl setkat s Castrem. Sám Batista s tím souhlasil a zajistil mu bezpečnou cestu, neměl zájem, aby se americkému novináři něco stalo. Matthews o Castrovi napsal, že má silné

---

¹ The American Ambassador was the second most important man in Cuba; sometimes even more important than the President.

liberální hodnoty, věří v demokracii, chce obnovit ústavu a volby. Dále konstatoval, že má antikomunistické plány. Ve zprávě nadhodnotil skutečnou sílu rebelů a tím zvýšil jejich popularitu mezi Kubánci (Cuba 1952-1959 Blog 2009a). Tato propagace revolucionářů na Kubě jako demokratů přátelských ke Spojeným státům bude důležitá v kontextu americké nečinnosti během finále kubánské revoluce a mylného posouzení budoucí Castrovy vlády.

Mezitím Gardner, který byl zastáncem Batisty, navrhl, aby byl Castro zavražděn (Franklin 1997: 16). Pravděpodobně si uvědomoval Castrův revoluční potenciál a předpokládal, že bez vlivu Castra bude Kuba bezpečnější pro americké zájmy. Roku 1957 byl Gardner odvolán z úřadu velvyslance. Oficiální neutralita vlády Dwighta Eisenhowera byla totiž pod tlakem Matthewse a jeho spojenců na americkém ministerstvu zahraničí, kteří obviňovali Gardnera z toho, že se příliš zastává Batisty (Cuba 1952-1959 Blog 2009b). Nový velvyslanec na Kubě Earl Smith byl pár dní po nástupu do úřadu svědkem policejní brutality a popudil Batistu, když měl k incidentu výhrady. Přesto se držel názoru, že vítězství Castra by bylo proti americkým zájmům (Franklin 1997: 16).

Spojené státy měly na Kubě řadu ekonomických a strategických zájmů. V jihovýchodní části ostrova měly od roku 1903 pronajatou vojenskou základnu Guantánamo. Za tento pás pobřeží v Guantánamském zálivu zasílaly Kubě finanční náhradu (Krpata 1989: 43–44). Na základně se nacházela nejen posádka americké armády a rodiny některých vojáků, ale tenkrát tam také docházeli kubánští pracovníci. Guantánamo hrálo důležitou roli v obranném systému Karibiku, přeneseně v obraně jižní části USA, klíčových cest do Latinské Ameriky a Panamského průplavu. Základna byla součástí řetězu dalších základen v Karibském moři a díky hlubokým vodám zátoky měl její přístav dostatečnou kapacitu pro velké množství lodí o vysokém výtlaku (Azud 1962: 11).

1.2 Investice a jejich rizika

V 50. a 60. letech investice amerických soukromých společností v Latinské Americe (a v jiných méně rozvinutých částech světa) byly vnímány jako přínosná, ne-li nepostradatelná, součást amerického zahraničního obchodu a politiky. Investiční aktivity mohly výrazně přispět k ekonomickému rozvoji. Musely se především identifikovat slibné obchodní příležitosti a poté bylo nutno do nich investovat finance a pracovní sílu. Takto se ze slibných příležitostí stávaly vynášející podniky. Americká vláda si byla vědoma potenciálu soukromých investic v rozšiřování národních zájmů. Tok nových investic se snažila podpořit například různými programy pro jejich rychlý růst, přímými vládními půjčkami spolehlivým investorům, informačními službami a prostřednictvím dalších nástrojů. Aby vláda podpořila obchod, projednával se návrh velkých daňových úlev pro ty americké firmy, které provedou určité investice v některých méně rozvinutých zemích (Johnson 1964: 1). Předrevoluční Kuba byla nepochybně jednou z lokalit, kam v té době proudilo mnoho investic, a která byla vnímána jako strategické místo národního ekonomického zájmu.

I když finanční zisky byly v cílové zemi velké, tak způsob přerozdělování celkových výdělků mezi investory a danou zemí mohl vyvolat konflikt, který by zasáhl i americkou vládu. Charakter vyvolaného ekonomického rozvoje nemusel nutně uspokojit nacionalistické tendence v zemi. Záleželo na mnoha faktorech. Rozdíl mohl být, když investice vedly k diverzifikaci ekonomické základny země, nebo když zvýšily koncentraci na několika málo exportních produktech, na kterých byla země už tak závislá. Další rozdíl mohl být, pokud si obyvatelstvo spojovalo investice s nepopulárními a represivními institucemi země, nebo pokud byly investice spojeny s kladnými progresivními trendy (Johnson 1964: 1–2).

Pro Spojené státy bylo zneklidňující to, že i přes všechny ekonomické výhody byl americký soukromý kapitál zdrojem odporu a

konfliktu v mnoha částech Latinské Ameriky. Toho obratně využívaly extrémní levicové skupiny. Otázkou bylo, jak moc zakořeněný byl místní odpor a jak silné bylo působení levicových skupin. Další otázkou bylo, do jaké míry tato situace zvyšuje riziko revoluce, a tím ohrožuje americké národní zájmy (Johnson 1964: 2).

1.3 Kubánská ekonomika a americké investice

Po dlouhou dobu byla ekonomika Kuby téměř výhradně zaměřena na produkci jedné komodity - surového cukru a na jeho vývoz. Americké investice proudily do zemědělství, zejména do pěstování cukrové třtiny a výroby surového cukru, protože toto odvětví zajišťovalo největší zisky. Americké společnosti cíleně skupovaly kubánskou půdu a cukrovary v období, kdy byl cukr levný. Tím se jim podařilo získat monopol v kubánském cukrovarnickém průmyslu (Krpata 1989: 34–35).

Tlak amerických investic způsobil orientaci země na ekonomiku Spojených států. Výroba cukru se stále zvyšovala a výroba dalších zemědělských komodit stagnovala nebo se snižovala. Kubánská ekonomika byla tedy závislá na americkém odběru cukru a na americkém dovozu základních potravin. Výše vývozu do USA i dovozu z USA se v 50. letech pohybovala okolo 70% z celkového objemu obou aktivit. Výše příjmů Kuby byla přímo závislá na ceně cukru na světovém trhu, protože vývoz surového cukru představoval kolem 80% zahraničního obchodu (Krpata 1989: 34–37).

Americké investice ovšem nebyly mířeny výlučně do zemědělství. V některých průmyslových oblastech americké firmy vyloženě vynikaly. Když se podíváme na průzkum z roku 1956, tak americký podíl na energetice a telefonních službách převyšoval 90% a na veřejných železničních tratích měl 50%. Kubánské pobočky amerických bank držely téměř čtvrtinu celkových bankovních vkladů (Johnson 1964: 3–5). V roce 1958 americké investice do cukrovarnického průmyslu představovaly asi 60% všech investic do tohoto odvětví. Investice do těžebního průmyslu dosahovaly

90% těžby niklu, železné rudy, kobaltu, chromu, manganu a jiných rud (Krpata 1989: 36).

Pro představu o vývoji investic stačí uvést, že v roce 1902 byly Spojené státy čtvrté v pořadí států podle velikosti investic na Kubě. V roce 1952 už držely první místo. V roce 1902 měly americké investice hodnotu kolem 100 milionů dolarů, v roce 1952 již 700 milionů a v roce 1959 (v době Castrova nástupu) dosáhly téměř 1 miliardy. 90% všech investic ze zahraničí bylo amerického původu. Evropská konkurence byla vytlačena a Spojené státy zaujímaly na Kubě dominantní postavení. Americké společnosti měly na Kubě vlastní železnice, přístavy, loďstvo, letiště, televizní a rozhlasové stanice (Krpata 1989: 35–36).

Když se Castro dostal k moci v roce 1959, tak celková hodnota amerického obchodu na Kubě byla větší než v jakékoliv jiné latinskoamerické zemi kromě Venezuely. Na hlavu byla tato hodnota více než trojnásobně větší než v celé Latinské Americe. Ať už v celkové sumě dolarů nebo v přepočtu na hlavu, americké investice na Kubě byly výrazně větší než bylo typické pro zbytek Latinské Ameriky. Mimo to se Kuba těšila jednomu z největších příjmů na hlavu v Latinské Americe. Přesto se po revoluci v roce 1959 vydala na cestu komunismu a začala se začleňovat do sovětského bloku (Johnson 1964: 3–5). Ihned se objevily spekulace ohledně spojitosti mezi americkými investicemi a revolučním výsledkem, který rozebereme v následující kapitole.

2 KUBÁNSKÁ REVOLUCE

2.1 Americké očekávání

V roce 1959 jeden americký analytik řekl, že Castro byl mnohými označován za duchovního vůdce demokratických a protidiktátorských sil v Latinské Americe, a že se někteří v tom smyslu pokládali za "castrovce". Zástupce ředitele CIA (*Central Intelligence Agency*, Ústřední zpravodajská služba) tvrdil, že jeho zdroje mu napovídají, že kubánští

komunisté nepovažují Castra za komunisticky orientovaného, ale dokonce ho mají za představitele buržoazní třídy. Na druhou stranu se komunistům líbila nová Castrova vláda, která jim dávala příležitost k organizaci a propagandě. Závěr CIA o vyhodnocení Castrova charakteru byl, že není komunistou ani antikomunistou. CIA v jedné chvíli dokonce podávala zprávy Bílému domu, že by mělo být Castrovi nabídnuto materiální zabezpečení na jeho partyzánskou činnost (Kotrman 2014: 86).

Americká obchodní komunita nejprve neměla obavy z toho, že by revoluce Fidela Castra narušila její činnost. Castro se zatím nevyjadřoval nepřátelsky vůči Spojeným státům ani soukromým obchodním zájmům. Během let, kdy vedl rebely proti režimu Batisty, Castro naopak získal sympatie a podporu Spojených států. Povstalci ohleduplně zacházeli s Američany, kteří s nimi přišli do kontaktu, vyvraceli spojitost s komunisty, otevřeně mluvili o demokracii, sociální spravedlnosti a ekonomické reformě podle západních tradic. To vše ukazovalo přátelský postoj ke Spojeným státům. Americký velvyslanec na Kubě Earl Smith jednou popsal rebely jako přátelské a nevyjadřující žádný protiamerický sentiment (Johnson 1964: 6).

Na druhou stranu Castro v roce 1953 řekl, že podle revolučního zákona by měli pracující mít právo na 30% podílu ze zisku ve všech velkých průmyslových, obchodních a těžebních firmách včetně producentů cukru. Dále uvedl, že telefonní a energetické společnosti by měly být znárodněny. Manifest Hnutí 26. července odsuzoval koloniální styl zahraničních ekonomických zájmů. Do jisté míry sabotáže, nepokoje a stávky v rámci kampaně proti Batistovi narušovaly některé obchodní zájmy. Ruby H. Phillips uvedl v roce 1957, že se to nelíbilo americkým ani kubánským obchodníkům, a že chtěli, aby Batista potlačil Castrovo povstání a oni mohli nerušeně pokračovat v obchodu (Johnson 1964: 6–7).

Nejprve pro americké investory nebyla revoluce důvodem stáhnout se z Kuby. I když měl Castro bezpochyby levicové myšlenky, nebylo jisté,

že představuje nějakou hrozbu pro obchod. Ještě během roku 1959 firmy investovaly podle svého plánu. Americké investice byly dokonce vyšší než většinu let od druhé světové války (Johnson 1964: 7).

Jak slábla Batistova vláda, Spojené státy stáhly svou podporu a v roce 1958 ukončily dodávky zbraní. Castrovy oddíly zatlačily Batistu do exilu a 1. ledna 1959 se chopily moci. Nová Castrova vláda se hlásila k záruce základních práv a svobod a prohlásila, že umožní demokratické volby. Eisenhowerova administrativa hned poté uznala nový režim (BBC 2012; Jones 2009: 26). Ministr zahraničí J. F. Dulles hlásil prezidentovi, že nová vláda se zdá být neposkrvněná komunismem a že se chystá pokračovat v přátelských vztazích s USA (National Security Archive 1995).

2.2 Akce a reakce

Už před koncem roku 1959 bylo zřejmé, že je Castro nepřátelštější vůči soukromým investicím, než se původně zdálo. Vláda zahájila svůj dohled (zatím bez změny vlastnictví) nad operacemi některých velkých amerických firem včetně Kubánské telefonní společnosti (*Cuban telephone company*) a jedné energetické společnosti (*Compañía Cubana de Electricidad*). Úroveň energetiky a telefonních služeb rychle poklesla. Vláda nařídila první agrární reformu a začala zabavovat pozemky, na kterých se produkoval tabák, rýže a káva. Mezi nimi byly i velké plantáže Američanů a Kubánců. Nabízené dvacetileté 4,5% dluhopisy byly odmítnuty americkou vládou jako neadekvátní kompenzace. Po nových těžebních a ropných zákonech byla většina žádostí o kompenzace bezpředmětná. Byly zavedeny další daně a zahraniční firmy začaly ukončovat svoji činnost (Johnson 1964: 7–8).

Castrovy projevy o zahraničních investicích postupně nabíraly ostřejšího charakteru, údajně se tyto investice snažily zničit revoluci. V jednom projevu prohlásil, že všichni kontrarevolucionáři jsou ve svazku s těmito zahraničními investicemi. Castrův společník Che Guevara řekl, že

investice ze zahraničí představují dobrý obchod pro investora, ale špatný obchod pro zemi. Později dodal, že revolucionáři vedou nejtěžší boj proti severoamerickým monopolům a jejich soukromému kapitálu, který na Kubu přichází jen za ziskem, ale nedělá nic pro lid Kubu (Johnson 1964: 8).

V lednu 1960 přijel na Kubu sovětský zástupce Anastáz Ivanovič Mikojan, aby vyjednal obchodní kontrakt zahrnující výměnu kubánského cukru za surovou naftu ze Sovětského svazu. Následovalo ustanovení diplomatických vztahů se SSSR a komunistickou Čínou (Johnson 1964: 9). Sovětsko-kubánská smlouva zajišťovala Kubě také zbraně, což znamenalo jasné vojenské posilování Kubu. To pro Spojené státy představovalo stále větší hrozbu (Jones 2009: 35).

Kubánská propaganda nabírala marxistický nádech a začala směřovat ke komunistickému stylu. Obhajovala Sovětský svaz a kritizovala Spojené státy. Moskva chválila Castra za protiamerický postoj a požadavek na vrácení Guantánama (Jones 2009: 34–35). Mezitím sovětszí odborníci začali přijíždět do země. Protiamerická rétorika vůdce Kubu, sblížování se sovětským blokem a znárodňování majetku bez řádné kompenzace - na to Spojené státy odpověděly vyhrožováním, že sníží kvótu pro dovoz kubánského cukru. To by připravilo Kubu o 100 milionů dolarů ročně. Castro označil redukci kvót jako ekonomickou agresi a slíbil, že zabaví všechny americké investice (Johnson 1964: 9).

Krise se začala hrotit. Tři ropné rafinerie na Kubě (dvě byly vlastněné Američany) odmítly zkultivovat sovětskou surovou naftu. Ihned byly zabaveny kubánským režimem. Nato americká administrativa prezidenta Eisenhowera skutečně škrtila kvótu pro cukr o 95% a tím připravila Kubu o zhruba 92 miliony dolarů. Castro prohlašoval, že americká oligarchie nechtěla snižovat kvóty v době Batistova režimu, přestože země byla vysávána a Kubánci zabíjeni v rámci represí diktatury. Podle Castra se jí nechtělo nic dělat, protože tato oligarchie vlastnila kubánské pozemky, doly, továrny, obchody, většinu bank a veřejného

sektoru a tahala miliony dolarů ročně z kubánské ekonomiky. Později Castro vyhlásil nový vyvlastňovací dekret zahrnující telefonní a energetické společnosti, ropné rafinerie a všechny americké cukrovary. Tento majetek (kolem 750 milionu dolarů) představoval dvě třetiny celkové hodnoty amerických soukromých investic. Kubánská média oslavovala znárodnění jako konečnou nezávislost země (Johnson 1964: 9–10).

Poté došlo k verbování pracovníků a rolnických milicí proti kontrarevolucionářům, sabotérům a spiklencům. Komunistická strana Kubu svolala první sjezd strany (prezentovaný jako národní setkání) od dob, kdy byla režimem Batisty vytlačena do podzemí. Zahraniční pozorovatelé byli přizváni. Castro potvrdil svoje přátelství se SSSR a Čínou a připomněl, že revoluce si vzala zpátky pozemky od velkých vlastníků a amerických firem. Na adresu Spojených států prohlásil, že kubánský lid už nesouhlasí s americkou filosofií vykořisťování, už nebude poslouchat amerického velvyslance, že Kuba nebude nadále odnoží americké ekonomiky a že nebude v OSN hlasovat podle přání USA. Vše ve stínu schůzky ministrů zahraničních věcí OAS, na které se probírala hrozba sovětské přítomnosti na západní hemisféře (Johnson 1964: 10–11).

Jak se americká vláda stále více utvrzovala v tom, že kubánský režim se napojuje na sovětský blok, tak se snažila přijmout nová opatření proti sovětskému pronikání do regionu, který byl vnímán jako hrozba pro národní zájmy. Senát odhlasoval škrtnutí zahraniční pomoci těm státům, které zásobují Kubu zbraněmi nebo ekonomickou pomocí. Dále Spojené státy zavedly embargo na všechny export na Kubu kromě potravin a léků. Odpovědí kubánského režimu bylo zabavení většiny zbývajících velkého soukromého majetku, což zahrnovalo banky, obchodní, průmyslové a transportní podniky. Kolem 20 těchto podniků bylo vlastněno Američany. V rukou amerických majitelů zůstalo zhruba 200 menších podniků (Johnson 1964: 11–12).

2.3 Meziamerické vztahy v kontextu kubánské revoluce

Uchycení komunismu na Kubě znamenalo velkou ránu pro strukturu meziamerických vztahů, především pro tzv. plattisty, zastánce geopolitické závislosti Kuby na Spojených státech (Nálevka 2001: 24). Název vychází z Plattova dodatku (podle amerického senátora Orvilla H. Platta), který byl v roce 1902 přidán ke kubánské ústavě pod tlakem USA. Dodatek dal právo Spojeným státům intervenovat na Kubu v případě nestability a zavázal kubánskou vládu propůjčit část svého území USA (později upřesněno na Guantánamo). Celkově tato situace znamenala politické podřízení Kuby Spojeným státům a to přirozeně hrálo do noty jak americkým obchodním zájmům, tak zájmům kubánské vládní elity, která tím měla možnost odůvodnit represe. Tento stav trval do roku 1934, kdy byla většina ustanovení Plattova dodatku odvolána administrativou Franklina Roosevelta v rámci tzv. politiky dobrého sousedství (*Good Neighbor policy*), kterou americká vláda začala uplatňovat vůči Latinské Americe. Dodatek a časté vojenské intervence do třicátých let vytvořily silný politický a ekonomický vliv Spojených států na Kubě. Přes 50 let se kubánská elita chovala s požehnáním a v souladu s USA (Shaffer 2002).

Toto období de facto oficiální dominance USA v americko-kubánských vztazích využívala Castrova vláda pro protiamerickou agitaci a propagandistické účely. Například v době americké blokády ostrova během Karibské krize si Castro stěžoval na "faktické obnovení Plattova doplňku" (Nálevka 2001: 131). Podle některých názorů termín "plattisté" s negativními konotacemi vytvořil právě Castro pro označení svých oponentů. Plattismus se v kubánské terminologii stal synonymem vlastizrady a antiplattismus jakousi alternativou nacionalismu.

Kubánská revoluce a především následné drastické zhoršení americko-kubánských vztahů výrazně zasáhlo do amerického konceptu kontinentální bezpečnosti. Od 2. světové války nebyla Latinská Amerika středem zájmu USA, ale v souvislosti se začínající bipolaritou světa hrála myšlenka kolektivní obrany kontinentu svoji roli. Přes vojenské a politické

závazky (např. Rijský pakt z roku 1947 a OAS z roku 1948) se Spojeným státům v roce 1951 nepodařilo přesvědčit státy Latinské Ameriky o nutnosti surovinových dodávek, které by podpořily spojenecké snahy v korejské válce. Vůči zemím Latinské Ameriky se začala uplatňovat politika nepřímého vměšování, což mimo jiné znamenalo rozšíření pravomocí CIA na subkontinentu. V meziamerických vojenských vztazích byla Latinská Amerika zařazena na druhé místo. V rámci americké vize o obraně kontinentu měla hrát roli "surovinového rezervoáru", ozbrojené síly jednotlivých latinskoamerických zemí se měly ujmout policejní a obranné funkce a tím by se minimalizovala pravděpodobnost jejich přímého střetu se sovětským blokem (Nálevka 2001: 20–21).

V srpnu 1959 proběhlo zasedání ministrů zahraničí OAS a diskutovalo se o možnosti války v Karibiku, kterou byly některé země znepokojeny. Proti Castrovu režimu aktivně vystoupilo Haiti a Dominikánská republika v čele s diktátorem Rafelem Trujillou. V Dominikánské republice vznikl první odbojový exil vedený Batistovým generálem José Euloteriem Podrazou. Dokonce se s Trujillovou podporou začala plánovat invaze na Kubu, která byla ale odhalena kubánskou rozvědkou a odvrácena. Na poradě OAS se Kuby zastalo Mexiko, Brazílie, Venezuela a Bolívie. Spojeným státům se však podařilo prosadit rezoluci odsuzující nedemokratické režimy ve Střední Americe. Tento dokument namířený proti Kubě podepsaly také místní diktátorské země, takže ve výsledku brutální režimy paradoxně obhajovaly svobodu a demokracii (Nálevka 2001: 24–25).

Už v roce 1958 navrhl brazilský prezident první revizi meziamerických vztahů ve formě tzv. Panamerické operace, která měla zajistit hospodářský vývoj Latinské Ameriky. V roce 1960 Eisenhowerova administrativa zaslala Latinské Americe finanční prostředky s nadějí, že tím sníží chudobu i protiamerickou náladu a že to částečně posílí izolaci Castrovy Kuby. Proto byla finanční pomoc v Latinské Americe vítána vtípkováním "gracias Fidel" na Castrův účet (Nálevka 2001: 37).

Kennedyho vláda po svém nástupu v roce 1961 představila nový přístup USA k Latinské Americe. Pomocí tzv. Spojenectví pro pokrok (*Alliance for Progress*) se měl budovat společný trh, infrastruktura, hospodářství a integrace amerického kontinentu. Dalšími cíly nové politiky bylo rozptýlit negativní reakce na invazi v Zátocě sviní (duben 1961), podpořit vznik reprezentativních demokracií a minimalizovat vliv levicových ideologií v regionu. Spojené státy za Kennedyho zmrazily vztahy s nedemokratickými režimy v Nikaragui, Haiti a Dominikánské republice, se kterými spolupracovaly v době invaze na Kubu. Pozdější administrativy od této zahraniční politiky ovšem upustily a opět začaly podporovat proamerické diktatury (Nálevka 2001: 38–40).

Na podzim roku 1961 zahájily Spojené státy snahu přesvědčit státy Latinské Ameriky, že Castrův režim nezapadá do demokratické společnosti západní hemisféry a že je nutné se proti němu tvrdě postavit. Cílem bylo sladění postupu celého kontinentu vůči Kubě v rámci OAS. Některé státy, například Peru a Kolumbii, nebylo nutné přesvědčovat a samy přišly s protikubánskou iniciativou. Argentina, Brazílie, Chile, Mexiko a Bolívie vždy oponovaly americkému úsilí o ostrakizaci Kuby, ale tuto opozici překvapivě narušil sám Castro, který se 1. prosince 1961 otevřeně přihlásil k marxismu-leninismu (Nálevka 2001: 41).

Ve dnech 22. až 31. ledna 1962 proběhlo jednání ministrů zahraničních věcí OAS v uruguayském městě Punta del Este. Spojené státy se zasazovaly o přerušování diplomatických styků s Kubou všemi členskými státy, zmrazení obchodu a zavedení úplné ekonomické blokády Kuby. Ovšem prosadit tuto myšlenku mezi všemi státy nebylo jednoduché, zvláště u zemí, které zpochybňovaly legalitu těchto tvrdých opatření. Spojené státy tedy musely svůj původní radikální plán zmírnit a zaměřily se na získání souhlasu dvoutřetinové většiny. Ve výsledku byla rezoluce o vyloučení Castrova režimu z OAS přijata 14 státy, Kuba byla pochopitelně proti a 6 států se zdrželo hlasování. V té době OAS čítala 21 států amerického kontinentu. Dalšími přijatými dokumenty bylo například embargo na dodávky zbraní na Kubu, posílení vnitřní bezpečnosti států

proti komunistické aktivitě, potvrzení principů Spojenectví pro pokrok a doporučení pořádání svobodných voleb. 3. února Spojené státy uvalily úplné embargo na obchod s Kubou. Americká snaha o prosazení stejného přístupu zemí západní Evropy (a dalších států) vůči Kubě se nesečkala s dostatečným pochopením. Velká Británie a Kanada (ta zatím nebyla v OAS) nehodlaly nic měnit ohledně svých obchodních styků s Kubou (Nálevka 2001: 43–45).

Castro neváhal a hned 4. února vyhlásil II. havanskou deklaraci namířenou proti USA a OAS. V textu využil tradičních antipatií Latinské Ameriky vůči bohatému severu a měl úspěch především u radikálních studentů tohoto regionu. Kromě toho havanský režim spustil projednávání kubánského problému na půdě OSN. Krátce na to byla Kuba vyloučena z Hospodářské a sociální rady OAS, z Agrárního sdružení, z Kulturní rady, Právního výboru a Komise pro meziamerickou atomovou energii. Argentina a Ekvádor, které se původně zdržely hlasování, se po změně vlád na pravicové vojenské režimy připojily k politice USA vůči Kubě (Nálevka 2001: 45–46). Naproti tomu Mexiko a Chile stále udržovaly s Kubou diplomatické a obchodní styky. V roce 1961 tvořil vývoz obou zemí 80% celého vývozu Latinské Ameriky na Kubu. Chile odebíralo téměř celý vývoz kubánského cukru do zemí Latinské Ameriky (Nálevka 2001: 78).

Velké úsilí Spojených států o posílení a sjednocení odporu většiny zemí Latinské Ameriky proti komunistické Kubě se zúročilo v době Karibské krize v říjnu 1962. Státy OAS postupovaly vcelku jednotně pod vedením USA, vyjma několika zemí, které s Kubou stále udržovaly diplomatické styky. Hlavními důvody, proč se některé latinskoamerické státy přiklonily k USA, bylo jednak Castrovo přihlášení k marxismu-leninismu, tak i skutečnost, že Kuba se přeměňovala v opěrný bod sovětsko-čínského bloku a celkového komunistického pronikání na západní hemisféru. Ideologické nebezpečí bylo takto prezentováno především Spojenými státy a bezprostřední vojenské ohrožení amerického kontinentu se naplno projevilo během Karibské krize při odhalení sovětských jaderných zbraní na ostrově.

V diskuzích o hrozbě komunistické Kuby pro Spojené státy ještě před Karibskou krizí se objevovaly protichůdné argumenty. Jedni dokazovali nedůležitost Kuby tím způsobem, že Kuba je velmi malá země v porovnání s Čínou nebo SSSR. Opačný názor poukazoval na fakt, že Kuba se nachází pouhých 90 mil od pobřeží Spojených států, a proto představuje bezprostřední a přímou vojenskou hrozbu. Kuba je podstatně blíže než Čína a Rusko a zároveň má velkou vzdálenost od těchto dvou zemí. To ilustrovalo nový princip v přetrvávajícím konfliktu Západ-Východ. Především, že komunismus se může rozšiřovat nejen ve svých periferiích (jak se stalo po 2. světové válce), ale také může přeskočit oceány. Fakt, že nový záchytný bod komunismu jednoduše přežije odpor USA a že bude dokonce vzkvétat obchodováním se Spojenými státy, mohl podpořit budoucí imitace Castra v jiných částech světa.

Náchylnou oblastí mohla být snadno Latinská Amerika, která byla geograficky a kulturně blízko Kubě. Castro například názorově ovlivnil ozbrojenou skupinu FALN (*Fuerzas Armadas de Liberación Nacional*, Ozbrojené síly pro národní osvobození) ve Venezuele. Toto hnutí bylo víceméně stejně úspěšné jako Castrovo hnutí 6 měsíců před tím, než se dostalo k moci. Vzor v Castrovi viděla i tzv. republika Marquetalia (enkláva držaná komunistickou rolnickou gerilou) v Kolumbii. Další skupina, která si vzala inspiraci z kubánské revoluce, byla v Uruguaji, kde v roce 1963 vzniklo levicové hnutí Tupamaros (*Movimiento de Liberación Nacional-Tupamaros*, Hnutí národního osvobození). Opakované stávkové hnutí horníků v Bolívii v letech 1956-1960 také mohly sympatizovat s levicovými myšlenkami Hnutí 26. července (Soul 2012; Wohlstetter 1965).

2.4 Janusovská tvář americké zahraniční politiky

Batistův režim byl jasně proamerický, což bylo pro Spojené státy výhodné vzhledem k jejich ekonomickým a strategickým zájmům na ostrově. Na první pohled by se mohlo zdát nelogické, proč tedy Spojené státy ukončily podporu Batistovi a tím umožnily snadnější převzetí moci Castrem. Pokud Spojeným státům vadila brutalita jeho režimu a nehodila

se pro domácí ani zahraniční politickou scénu, tak jednou z možností mohlo být poskytnout Batistovi dostatečnou podporu k potlačení opozice a poté ho "převychovat" k respektování lidských práv. Myslím si, že americký vliv na Kubě by na to jistě stačil. Výhodou tohoto postupu by bylo zachování osvědčeného spojence a v politice prosazování lidských práv by si americká vláda mohla udělat plus. Z mého úhlu pohledu nebyl důvod, proč opustit spojence a jít do neznámých vod s Castrem, se kterým Američané neměli zkušenosti a v otázce lidských práv se mohl ukázat jako ještě horší. Nemělo cenu jít do rizika v kontextu studené války a americké snaze o zadržování komunismu.

Američané v dobré víře nechali rozhodnout kubánský lid. Batistův režim Spojeným státům vyhovoval, ovšem ani v Castrovi neviděly v té době žádný problém, který by ohrozil americké národní zájmy. Naopak, mladý Castro působil v jistém směru nadějně a mohlo se zdát, že pod jeho vedením vstoupí Kuba na cestu demokracie ve stopách USA, což by americké ekonomické zájmy jistě nenarušilo.

Přes všechna zdání o jeho dobrých úmyslech určité riziko Castro představoval. Z vnitropolitického vývoje na Kubě a vývoje vztahů obou zemí vyplývalo, že se riziko naplňuje. Z humanitárních důvodů nechala Eisenhowerova administrativa brutální Batistův režim padnout za cenu vlastních zájmů. Ale po poznání Castrovy skutečné orientace začaly Spojené státy plánovat revoluci k jeho svržení, což ale přestává být humanitární. V tomto smyslu a s odstupem času působí americká zahraniční politika poněkud nekonsistentně, ne-li jako janusovská tvář². Další kapitola nám ukáže, jakým nešťastným způsobem se nastupující Kennedyho vláda, která pokračovala v plánech předchozí administrativy, pokusila situaci napravit.

---

² Pojem "janusovský" chápeme jako falešný, dvojitý tvář. Starořímský bůh Janus zobrazovaný se dvěma tvářemi je symbolem změny.

3 INVAZE V ZÁTOCE SVINÍ

3.1 První koncepty svržení Fidela Castra

Po určité době vlády Castra se ukázalo, že původní optimistické odhady CIA nebyly správné a stále více se ukazovalo, že Castro inklinuje ke komunismu a sovětskému bloku. Americké vládě z událostí vyplývalo, že je potřeba se Castra zbavit. Do jaké míry byly rozpracovány plány a konkrétní přípravy na jeho fyzickou likvidaci je do současnosti předmětem spekulací. Ovšem důkazy o takovýchto pokusech z první poloviny 60. let podle mnoha zdrojů existují. Je dokonce zmiňován pokus o odstranění Castra s pomocí mafie, která cítila ohrožení z možné ztráty svého byznysu. Za tím účelem se ředitel CIA Allen Dulles³ a vedoucí tajné služby (tj. oddělení v rámci CIA) Richard Bissell sešli s mafiánskými bossy. Bissell pokusy CIA komentoval tak, že zavraždit jednoho nebezpečného muže je lepší než organizovat povstání, které by mohlo napáchat větší škody (Jones 2009: passim; Kotrman 2014: 87).

V prosinci 1959 schválil ředitel CIA A. Dulles memorandum, v němž vydal pokyn k vypracování plánu na svržení Fidela Castra. Memorandum zpracoval ředitel divize západní hemisféry J. C. King a zde se poprvé objevila zmínka o snaze americké vlády odstranit Castra. V memorandu King označil Castrovu vládu jako levicovou diktaturu, navrhl jeho svržení a nahrazení proamerickou vládou. Z memoranda vyplýval cíl o odstranění Castra (termín později nahrazen vypuzením z Kuby) a o následném spuštění řetězové reakce odporu, která by vyústila ve svržení celé vlády (Kotrman 2014: 87).

V rámci CIA bylo vytvořeno nové velení operačního štábu pro účely této operace. Ve štábu byly sekce pro rozvědku, kontrarozvědku, propagandu a pro politické, logistické a polovojenské oblasti. Nejvýše byl

---

³ Allen Dulles byl bratr Johna Fostera Dullese, ministra zahraničí Eisenhowerovy administrativy.

postaven ředitel CIA A. Dulles, pak jeho zástupce Richard Bissell, dále vedoucí divize západní hemisféry J. C. King a náčelník operačního štábu Jacob D. Esterline. Tento štáb neměl ze začátku vlastní leteckou sekci, ale později byla zřízena, protože letecká aktivita byla nezbytná pro úspěch operace (Hawkins 1961: 2).

Mechanismus pro koordinaci prací vládních úřadů a agentur stanoven nebyl, kromě Zvláštní skupiny (*Special Group*). Během administrativy prezidenta Eisenhowera se tato skupina scházela jednou týdně, aby probírala záležitosti ohledně skrytých aktivit v různých částech světa včetně Kuby. Hlavními členy skupiny byli zástupce prezidenta pro záležitosti národní bezpečnosti Gordon Gray, náměstek ministra obrany, náměstek ministra zahraničí a ředitel CIA A. Dulles (Jones 2009: 31–32). CIA předkládala skupině návrhy týkající se kubánských operací. Zvláštní skupina sama ovšem neměla pověření činit důležitá politická rozhodnutí. Neměla určen formální postup pro dosahování konsenzu v rámci skupiny, a proto nesouhlas jednoho člena mohl zabránit přijetí navrženého závěru. Z jednání skupiny nebyly žádné písemné záznamy, tak někdy docházelo k nedorozumění, co vlastně bylo řečeno a na čem se účastníci shodli během předchozích jednání. V kontextu kubánského projektu se Zvláštní skupina projevila jako pomalá a nerozhodná pro určování dalšího postupu (Hawkins 1961: 3–4).

Projekt byl úsilím CIA ve spolupráci s ostatními úřady, např. ministerstvo zahraničí, ministerstvo obrany a informační agentura (*United States Information Agency*). Spolupráce s ostatními úřady byla zjevně nutná již ze začátku. Žádný formální štáb pro kubánskou otázku se zástupci všech zúčastněných úřadů však sestaven nebyl. Prezidentem Eisenhowerem byl jmenován velvyslanec Willauer, aby sloužil jako koordinátor ministerstva zahraničních věcí a CIA (Hawkins 1961: 4–5).

Dne 17. března 1960 se konala schůze s prezidentem Eisenhowerem, kde Dulles a Bissell předložili plán na svržení Castrovy vlády pomocí politických intrik. Plán neobsahoval přímý vojenský útok na

Kubu, ale vycházel z úspěšné guatemalské operace s názvem *Pbsuccess* z roku 1954. Operace byla organizovaná CIA a jejím cílem bylo svrhnout guatemalskou vládu v čele s nepohodlným prezidentem (Kotrman 2014: 87). Pro kubánský případ Dulles a Bissell stanovili několik základních úkolů:

1. Vytvoření kubánské opozice mimo ostrov nábořem, organizováním a výcvikem kubánských polovojenských týmů. Ty měly obsahovat operátory radiového spojení, personál pro rozvědku, sabotáže, propagandu a odbojové aktivity.
2. Umístění těchto agentních týmů do cílové země legálně nebo tajně.
3. Rozvoj plošného odporu obyvatel prostřednictvím umístěných agentů.
4. Organizování a výcvik kubánských leteckých transportních jednotek pro zásobování a další operace.
5. Zásobování gerilového odporu vojenskou výzbrojí buď letecky nebo po moři.
6. Organizování a výcvik kubánských taktických vzdušných sil vyzbrojenými lehkými bombardéry B-26.

Byla zvažována možnost zformování malé pěší jednotky (200-300 mužů) pro eventuální nasazení ve spojení s dalšími polovojenskými operacemi (Hawkins 1961: 5–6). Při studiu vývoje cvičených kubánských jednotek si je potřeba uvědomit, že počty mužů se v průběhu času neustále měnily a údaje ve zdrojích se také někdy liší.

Součástí plánu byl předpokládaný rozpočet operace v celkové výši 4,4 milionu dolarů. Bissell ujistil prezidenta, že akce potrvá šest až osm měsíců, tedy že Castro bude svržen nejpozději do prezidentských voleb.

Prezident s touto vizí operaci povolil a poté začaly přípravy pod vedením Bissella (Kotrman 2014: 88).

Byl vybudován rádiový vysílač na Velkém labutím ostrově a zřízena stanice *Radio Swan* pro vysílání propagandy. Jednou z aktivit, kterou rádio podpořilo jako humanitární, byla akce *Peter Pan*. Činnost zahájil katolický úřad sociální péče v Miami se snahou o přemísťování kubánských dětí do USA, aby je ochránil před komunistickou indoktrinací (Jones 2009: 51; Kotrman 2014: 88).

Pro účel sjednocení kubánské opozice byla vytvořena Demokratická revoluční fronta (*Frente Revolucionario Democrático*, dále FRD). Odhady říkaly, že před tím existovalo kolem 180 anticastrovských skupin, které spolu nespolupracovaly, opozice byla tedy značně roztržštěná. Do vedení fronty se zapojili mimo jiné i dva bývalí premiéři Kubu a ministři z Castrovy vlády, kteří dříve rezignovali (Jones 2009: 37–38; Kotrman 2014: 88).

Nejprve byla kubánská polovojenská jednotka cvičena na území Spojených států v Miami a v Panamě. Původně Bissell navrhoval 60 mužů, ale v létě 1960 zvýšil počet na 500 vycvičených mužů, protože byla požadována dostatečná síla, která by zaútočila na Kubu. Vedle toho CIA žádala malé kubánské letectvo s letouny B-26 na podporu pozemních operací (Jones 2009: 38; Kotrman 2014: 87–88). Některé výcvikové tábory se měly nacházet v USA a ve spřátelených zemích, např. Guatemale, Nikaragui a Portoriku (Hawkins 1961: 2–3). Po tajné dohodě s guatemalským prezidentem se hlavní výcvikový tábor přemístil do Guatemaly. S rostoucí finanční zátěží operace Eisenhower navýšil rozpočet na 13 milionů dolarů a nařídil zapojení ministerstva obrany s lidskými a materiálními zdroji (Jones 2009: 38; Kotrman 2014: 88).

Informace rozvědky a odhady analytiků indikovaly v té době značný odpor proti Castrovu režimu. Agenti předkládali zprávy o rozvoji široké podzemní organizace, která se rozkládala od Havany do všech provincií. Pokud by tato organizace byla úspěšná, tak by snaha USA nebyla

potřebná. Ukázalo se však, že odpor není dostatečně efektivní a Castro měl plán na jeho potlačení (Hawkins 1961: 9). Mezi červnem a říjnem 1960 sovětský blok dovezl na Kubu 40 000 tun vojenské výzbroje. Castro zorganizoval a vybavil velké síly milice a vytvořil účinný bezpečnostní systém v typickém komunistickém stylu (Hawkins 1961: 6). V říjnu ministerstvo obrany navrhlo vyslat průzkumné letouny U-2 ke zjištění, zda kubánská strana buduje raketové základny (Jones 2009: 51).

Došlo ke změně celého konceptu plánu, protože původní scénář po mnoha zásadních změnách situace na Kubě nevyhovoval. V rámci prvního plánování se počítalo s malými jednotkami, které se měly infiltrovat, pomáhat tamní opozici v odboji a zároveň zůstat ve spojení se CIA pomocí radiové komunikace. V kontextu posílení Castrova bezpečnostního aparátu na konci léta 1960 byl plán nahrazen konceptem obojživelné invaze se zapojením jednotky v počtu nejméně 1 500 mužů zásobovaných větším množstvím materiálu. Dokonce se uvažovalo o podpoře speciálních jednotek americké armády (Kotrman 2014: 89). V této době partyzáni úspěšně působili v horách Escambray. Původně se mělo za to, že vylodění útočných sil by způsobilo rozsáhlé povstání a velkou dezerci v Castrově armádě, což by přispělo k jeho svržení (Hawkins 1961: 7). Později Bissell konstatoval, že vyvíjené úsilí o infiltraci nebylo úspěšné a že vyvolání revoluce zevnitř nebude možné. Pokusy o vysazení malých skupin partyzánů na Kubu byly vždy zmařeny jejich brzkým odhalením a tím, že s partyzány nemělo CIA spojení. Rovněž existoval plán fiktivního napadení základny Guantánamo pro vytvoření záminky útoku Spojených států na Kubu. Tuto myšlenku podporoval poradce národní bezpečnosti Gordon Gray a později ji paradoxně prosazoval mimo jiné i budoucí ministr spravedlnosti Robert Kennedy (Kotrman 2014: 89).

Koncept nasazení větší síly v obojživelném a vzdušném útoku byl probírán na setkání Zvláštní skupiny během listopadu a prosince 1960. Skupina nezaujala definitivní stanovisko ohledně nasazení takových sil, ale nebyla proti dalšímu rozvoji této myšlenky. Prezident Eisenhower byl v

listopadu seznámen s konceptem zástupci CIA. Prezident naznačil zájem o to, aby všechny zúčastněné úřady aktivně pokračovaly na veškeré činnosti (Hawkins 1961: 7).

3.2 Dílčí výsledky odbojové aktivity

Na Kubu bylo přepraveno 70 trénovaných polovojenských agentů včetně 19 operátorů radiového spojení. 17 operátorů uspělo v navázání spojení s velitelstvím CIA, ale později jich několik bylo zajato nebo přišli o vybavení.

Operace vzdušného zásobování nebyly úspěšné. Ministerstvo zahraničí upozorňovalo, že zásobování partyzánských skupin příliš nefunguje (Jones 2009: 52). Ze 27 misí jen 4 dosáhly potřebných výsledků. Ukázalo se, že kubánští piloti nemají dostatečné zkušenosti pro tento typ operací. Žádost o poskytnutí amerických pilotů pro tyto mise byla zamítnuta Zvláštní skupinou.

Operace zásobování po moři dosáhly dobrých výsledků. Lodě plující mezi Miami a Kubou dovezly přes 40 tun armádní výzbroje, munice a ostatního vybavení, zároveň transportovaly velký počet personálu v obou směrech. Část dovezeného materiálu bylo použito pro vybavení 400 mužů, kteří operovali v horách Escambray v provincii Las Villas. Velká část sabotáží v Havaně a jinde byla provedena s takto získaným materiálem.

Agenti dopravení na Kubu uspěli v rozvoji široké podzemní organizace, která sahala z Havany do všech provincií. Na druhou stranu žádná skutečně efektivní gerilová aktivita mimo hor Escambray neexistovala. Zde podle odhadů po dobu 6 měsíců působilo 600-1 000 špatně vyzbrojených záškodníků. Byli organizováni do skupin v počtu od 50 do 200 osob. Partyzáni se potýkali s problémy v koordinaci činnosti vyplývající z nedostatečného velení, zároveň chybělo plynulé zásobování (Hawkins 1961: 7–8; Jones 2009: 51).

CIA nikdy neetablovala přímé radiové spojení s těmito silami, ale částečná komunikace s nimi byla navázána prostřednictvím radiového spojení s Havanou a odtud prostřednictvím kurýra. Koordinátor pro akci v horách Escambray (vycvičený CIA) tajně vstoupil na Kubu, dosáhl oblasti, ale okamžitě byl zajat a popraven. Ostatní malé gerilové jednotky operovaly jen občas v provinciích Pinar del Rio a Oriente, ale nedosáhly žádných významných výsledků. Agenti podávali zprávy o velkém počtu neozbrojených mužů ve všech provinciích, kteří byli ochotni se zapojit do gerilových aktivit, pokud by byli vyzbrojeni. Nedostatečné zásobování výzbrojí a municí u těchto skupin se projevilo jako kritický nedostatek celé operace.

Příklady sabotáží z období od října 1960 do dubna 1961:

- odhadem 300 000 tun cukrové třtiny bylo zničeno v 800 samostatných požárech,
- bylo založeno 150 dalších požárů, z toho zapálení 42 skladů tabáku, dvou tabákových plantáží, jedné rafinérie cukru, dvou mlékáren, čtyř skladů a 21 domů komunistických funkcionářů,
- bylo provedeno okolo 110 pumových útoků včetně několika kanceláří komunistů, elektrárny v Havaně, dvou skladů, železničního a autobusového terminálu a kasárny milice,
- povedlo se vykolejit 6 vlakových souprav a zničit několik elektrických transformátorů.

Tyto sabotážní akce měly významný psychologický dopad, ale žádného konkrétního strategického výsledku nedosáhly.

Odbojová aktivita postupem času slábla tím víc, jak se zvyšovala účinnost policejního státu zavedeného Castrem a bezpečnostní opatření režimu se stávala efektivnější. Agenti a další elementy odporu byli tvrdě potlačováni. Mnoho jich bylo zajato včetně tří nejdůležitějších opozičních vůdců řízených CIA. Toto bylo dosaženo rozmístěním většího počtu milice

a policie po celé zemi, vytvořením sítě záchytných bodů, zavedením omezeného pohybu osob a zabavováním nemovitostí (Hawkins 1961: 7–9).

3.3 Plán operace Trinidad

Na konci Eisenhowerovy administrativy Castro požadoval redukcí počtu pracovníků amerického velvyslanectví z tří set na 11 a určil lhůtu 48 hodin. Označil velvyslanectví jako "hnízdlo špiónů". Chtěl, aby americké zastoupení na Kubě nebylo větší než jeho ve Washingtonu. K tomu podotkl, že by přivítal, kdyby všichni Američané opustili Kubu. Po této diplomatické roztržce ministerstvo zahraničí navrhlo přerušování styků (GlobalSecurity 2000). Bílý dům odsoudil Castrovy výroky a 3. ledna 1961 sdělil kubánskému velvyslanectví ukončení diplomatických styků, téhož dne byla zpráva zveřejněna v tisku. Prezident nařídil vojenské přípravy pro případ napadení základny Guantánamo a pro ochranu amerických občanů na území Kuby (Jones 2009: 60).

Mezitím ve Spojených státech došlo ke změně na postu prezidenta, což se projevilo na vývoji situace týkající se Kuby. V listopadových volbách roku 1960 zvítězil J. F. Kennedy nad viceprezidentem Richardem Nixonem. V prezidentské kampani oba kandidáti zaujímali tvrdý postoj vůči Kubě. Kennedy obviňoval vládu, že nezakročí vůči Kubě, ale Nixon se nemohl bránit připravovaným plánem na svržení kubanského režimu (Jones 2009: 56). Veterána z druhé světové války D. Eisenhowera nahradil mladý J. F. Kennedy s naprosto odlišnými zkušenostmi a přístupem. S tím se změnil vztah mezi Bílým domem a CIA. Za Kennedyho se posílil vliv ministerstva zahraničí na úkor Rady národní bezpečnosti. Ještě před svojí inaugurací se Kennedy sešel s Eisenhowerem, kde mimo jiné probírali situaci na Kubě. Kennedy se zeptal, zda by měly Spojené státy tajně podporovat povstání na Kubě i za cenu prozrazení jejich pomoci. Eisenhower na to odpověděl, že nemůžou připustit, aby tento režim setrval na Kubě (Kotrman 2014: 90–91).

V listopadu 1960 došlo v Guatemale ke vzpouře důstojníků, kteří nesouhlasili s přítomností kubánských sil v zemi a nastala nutnost jejich přemístění. Vhodná lokalita nebyla ale k dispozici. Proto byl v prosinci 1960 urychleně vypracován plán obojživelné invaze na Kubu nedaleko města Trinidad v jihovýchodní části ostrova. Okolí Trinidadu poskytovalo příhodné podmínky pro vyloďení a udržení expediční skupiny. Strategické výhody spočívaly v omezeném přístupu do Trinidadu. Na západ od města se nacházelo pohoří Escambray, na severu chránila město nepřebroditelná řeka a případné mosty na severu a východě bylo možné zničit (Kotrman 2014: 90; Veber 2012: 7). Odhadovalo se, že Castro měl třicetiprocentní podporu, která zahrnovala bojovnější dělníky a rolníky. Trinidad byl známým ohniskem odpůrců režimu. Tyto skutečnosti dávaly předpoklad k úspěšnému uchycení invaze. Tří tisícová jednotka by snadno ovládla prostor Trinidadu, poskytla útočiště pro proamerickou prozatímní vládu, aktivovala odpůrce Castra a eventuálně spustila povstání po celé zemi. Zároveň by prozatímní vláda požádala Spojené státy o pomoc. Podle vlivného člena FRD Antonia Varona byla ozbrojená intervence USA nevyhnutelná (Jones 2009: 57–58).

Během Kennedyho administrativy byly politické otázky týkající se Kubu posuzovány přímo prezidentem na schůzkách, kterých se většinou účastnili mimo jiné ministr zahraničních věcí, ministr obrany, ředitel CIA, nejvyšší představitel armády a zástupce prezidenta pro záležitosti národní bezpečnosti (Hawkins 1961: 5). Nový ministr zahraničních věcí Dean Rusk a jeho asistent pro Latinskou Ameriku Thomas Mann se stále stavěli proti plánu Trinidad, protože taková operace by vypadala jako invaze z 2. světové války a bylo by snadno zjištěné, že za tím stojí Spojené státy. Ministerstvo zahraničí zejména protestovalo proti předinvazním leteckým útokům, protože útoky nebude možné přičítat kubánským letadlům, zvláště když je budou pilotovat Američané (Jones 2009: 62). Dále vyjádřili názor, že provedení plánu Trinidad by mohlo vyvolat negativní reakce proti USA v Latinské Americe a OSN. Také by mohlo způsobit protiakce sovětského bloku a Číny v Laosu, Berlíně a v jiných místech napětí. Rusk při jedné

příležitosti uvedl, že možnost leteckého útoku ze strany Castra proti USA není vyloučena (Hawkins 1961: 19).

Na schůzce 28. ledna 1961 se setkali zástupci mnoha vládních úřadů z bývalé i nové administrativy. Prezident Kennedy kubánskou operaci Trinidad, na rozdíl od zástupců armády, nepodpořil. Armáda chtěla přípravu urychlit, protože na Kubu se plánovala zásilka sovětských zbraní, hlavně proudových stíhaček typu MiG. Očekával se také návrat stovky pilotů včetně pozemního personálu vycvičeného v Československu (Jones 2009: 51; Kotrman 2014: 91). Operaci bylo nutné provést co nejdříve i podle CIA vzhledem k rychlému zbrojení na Kubě. Sovětský blok dovážel na Kubu velké množství armádní výzbroje včetně pozemní artilerie, protiletadlové artilerie a tanků. Mělo se za to, že Castrovy jednotky díky sovětským poradcům budou brzy schopny používat tuto výzbroj. Podle takového vývoje se předpokládalo, že bez spolupráce CIA a armády nebude snadné svrhnout Castra (Hawkins 1961: 6). Dle informací zpravodajců ministerstvo obrany usuzovalo, že jediným možným řešením zaručující úspěch bude buď jednostranný útok USA nebo kombinovaná americko-kubánská operace (Jones 2009: 65).

Prezident požadoval upravit plán tak, aby americká podpora nebyla zřejmá. Dále nařídil spolupráci ministerstva obrany, ministerstva zahraničí a CIA. Mělo se pokračovat v propagandistických a záškodnických aktivitách, naplánovat rozmístění jednotek na Kubě, izolovat Kubu s pomocí zemí Latinské Ameriky a k tomu získat souhlas OAS (Jones 2009: 69). Na druhou stranu si Kennedy nebyl jistý, zda v operaci pokračovat, nebo ji zrušit. Musíme brát v úvahu vynaložené prostředky a fakt, že v úřadu prezidenta byl krátce a nevěděl, zda jeho předchůdce Eisenhower operaci oficiálně schválil. Kromě toho byl plán invaze stále nejasný (Kotrman 2014: 91–92).

Během února 1961 Kennedy nařídil přezkoumání všech dosavadních alternativ. 11. března se nový prezident sešel s Dullesem, Bissellem, ministrem zahraničí D. Ruskem, ministrem obrany R.

McNamarou a vrchními veliteli ozbrojených sil. CIA varovala, že není dostatek času z řady důvodů. Expediční síly se měly do konce dubna stáhnout z Guatemaly (otázka byla kam s nimi), Castro rychle upevňoval svou pozici v zemi a hrozilo, že za několik málo měsíců bude šance na úspěch operace minimální (Jones 2009: 78; Kotrman 2014: 92).

Přemístění výcvikového tábora z Guatemaly vyžadovalo ministerstvo zahraničí, ale žádnou alternativu nenabídlo. Návrh relokace do Spojených států byl zamítnut ministerstvem zahraničí a Zvláštní skupinou (Hawkins 1961: 10). Zvažovanou, ale pro většinu nepřijatelnou, možností bylo dokonce kubánskou jednotku rozpustit, to by ale představovalo riziko vzniku fám, že Castro zastrašil Spojené státy. Takové fámy by mohly posílit Castrovu pozici v Latinské Americe (Kotrman 2014: 92).

Prezident potvrdil, že bude nejlepší ponechat kubánské jednotky v Guatemale až do nasazení. Proto Bissell navrhl použít vypracovaný plán operace Trinidad. Strategická poloha by dovolila, aby jednotky zajistily zázemí pro vstup prozatímní vlády, kterou by urychleně Spojené státy uznaly. Následně by nová vláda požádala USA o pomoc a tím by se otevřela možnost pro přímé zapojení. Bissell byl přesvědčen, že bez vnějšího zásahu Castrova vláda nepadne. Kennedy řekl, že nechce dát zelenou plánu, který by mohl odhalit zapojení USA takového rozsahu. Operaci Trinidad prezident tedy zamítl a pověřil Bissella zpracováním nového plánu, aby nebylo možné rozpoznat podporu Spojených států a akce byla považována za práci vnitřní opozice. Nový koncept měl obsahovat noční vylodění, dostatečnou dobu na upevnění pozic pro odražení Castrova útoku, umožnění činnosti bombardérů B-26 na obsazeném území a v případě neúspěchu možnost přejít na gerilovou činnost. Někteří historici tvrdí, že Kennedy těmito podmínkami nevědomky odsoudil operaci k neúspěchu (Kotrman 2014: 92–93).

3.4 Plán operace Zapata

Pracovníci CIA následně prostudovali kubánskou mapu a snažili se nalézt vhodnou oblast, která by splňovala podmínky tichého vylodění a současně umožňovala činnost letectva. Žádné letecké operace neměly být prováděny dříve než bude přistávací plocha v rukou kubánských expedičních sil. Potom by letecká činnost mohla být přisouzena kubánským povstalcům, nikoliv vnější pomoci (Hawkins 1961: 20).

Dne 14. března 1961 CIA předložila Sboru náčelníků štábů (předseda Sboru, náčelníci štábů letectva, armády, námořní pěchoty a námořnictva) nové lokality pro vylodění:

- prestonské oblasti na severním pobřeží provincie Oriente,
- místo na jižním pobřeží mezi městy Trinidad a Cienfuegos,
- méně osídlené oblasti v zapatských močálech u Zátoky sviní (Kotrman 2014: 93).

Vzhledem k časové tísní byly nedostatečně připravené podklady a návrh byl předložen pouze ústně. Proto později vznikla řada nejasností, jak to vlastně bylo a co náčelníci štábu doporučili. Pentagon trval na tom, že Sbor z předložených možností doporučil lokalitu Zapata. Náčelníci štábů tvrdili, že ze tří špatných možností pouze označili tu nejméně špatnou, ale že ji nedoporučili. Každopádně Pentagon vybral oblast Zapata (Jones 2009: 85; Kotrman 2014: 93).

Bissell 15. března seznámil Kennedyho s plánem operace Zapata a zdůraznil výhody vybrané oblasti:

- nacházela se necelých 200 km od Trinidadu a pohoří Escambray,
- zátoka zasahovala 30 km do kubánského pobřeží,
- podle zpravodajců CIA byla oblast velmi málo obydlena,

- možnost tichého vylodění s menším odporem než u Trinidadu,
- obsazení letiště pro plánovanou leteckou podporu,
- tamní močály neumožní zásah motorizovaných divizí,
- terén je vhodný pro gerilovou aktivitu,
- akce nebude připomínat vylodění z dob druhé světové války.

Kennedy požadoval několik změn, které Bissell do plánu zapracoval a 16. března Kennedy konečnou verzi operace schválil. Operace byla označena krycím názvem Hrbolatá cesta (*Bumpy Road*) (Jones 2009: 82–84; Kotrman 2014: 94).

Poté bylo potřeba mezi kubánskými exulanty vybrat vhodného kandidáta na člověka v čele nové vlády Kuby. Tento kandidát měl být známý mezi Castrovou opozicí, měl mít její respekt a samozřejmě měl být proamericky zaměřený. Proto CIA zatlačila na FDR, aby někoho vybrala. Pod hrozbou odvolání operace se fronta shodla na šesti jménech. 22. března byl z nich vybrán Dr. José Miró Cardona, právník a profesor Havanské university (učil Fidela Castra). Také krátce působil na postu premiéra Kuby v roce 1959 (Kotrman 2014: 95).

Několik týdnů před invazí v Zátocě sviní byla zformována Kubánská revoluční rada (*Cuban Revolutionary Council*) a Cardona se stal jejím předsedou (Jones 2009: 102). V radě působili někteří členové Demokratické revoluční fronty. Rada měla sjednotit postup exilové opozice, po úspěšné invazi vytvořit základ prozatímní proamerické vlády a tím operaci politicky zakrýt (Kotrman 2014: 95).

Sovětská tisková kancelář TASS už v říjnu 1960 informovala o probíhající americké přípravě v Guatemale na zásah proti Kubě (Jones 2009: 53). Začátkem roku 1961 stále více prosakovaly na veřejnost informace o připravované invazi. Noviny *Hispanic-American Report* a *New*

York Times psaly o výcvikovém táboře v Guatemale a na Floridě, kde se cvičili muži za účelem osvobození Kuby. Média se dokonce ani nebála uvádět konkrétní čísla o počtu mužů. I když tato čísla byla přehnaná, určitou informační hodnotu stále měla. Kennedy si stěžoval, že Castro ani nepotřeboval zpravodajskou službu a že si stačilo přečíst americké noviny. Muži v Guatemale začínali být nervózní kvůli odkládání invaze a na Kubu směřovaly dodávky zbraní a vojenského materiálu ze sovětského bloku. Pod tlakem těchto událostí Kennedy určil termín zahájení invaze na 14. dubna. Kennedyho administrativa ještě před vyloděním obvinila Castra z komunistické hrozby na západní polokouli. Kennedy si tím chtěl zajistit podporu obyvatel v kontextu americké politiky vůči Kubě (Jones 2009: 94; Kotrman 2014: 95–96).

3.5 Vylodění v Zátocě sviní (operace Zapata)

Konkrétní popisování vlastního průběhu operace není předmětem této práce, proto uvedu jen několik faktů. 14. dubna (tři dny přede dnem D), plukovník J. Hawkins ze CIA předložil své pozitivní hlášení ze své kontroly jednotek v Guatemale a Nikaragui. Kubánci z brigády byli ujišťováni, že budou mít podporu z moře, ze vzduchu i zpod hladiny. Chtěli bojovat, protože jim pomáhají Američané, kterým věří. Dle Roberta Kennedyho, prezidentova bratra, Hawkinsův dokument J. F. Kennedyho přesvědčil, aby do toho šel (Jones 2009: 96–97). Plukovník Hawkins po invazi v roce 1961 vypracoval podrobnou analýzu a vývoj celého projektu. Tato tajná zpráva byla schválena k odtajnění v roce 2007 (Hawkins 1961: passim).

Nezdařeným plánem CIA byl pokus vytvoření fiktivního důkazu, že na Kubě začalo povstání. Jeden americký letoun byl na základně přebarven, aby vypadal jako stroj Castrových sil a bylo provedeno jeho umělé poškození. Podle plánu měl pilot přistát v Miami a zažádat o azyl z důvodu, že na Kubě proběhlo povstání a on utekl. Novináři ale brzy zjistili, že vše bylo předem zinscenováno, protože rozpoznali falešnou identitu letounu (Kotrman 2014: 96).

Nikaragujský prezident Luis Somoza dal souhlas CIA pro použití doků a polního letiště na karibském pobřeží své země, což bylo 800 km od cílové oblasti. Svůj souhlas zdůvodnil tím, že CIA by měla udělat vše, aby se "toho hajzla" zbavila, protože jinak ho budou mít "na krku do konce života" (Jones 2009: 54–55). Somoza byl na odstranění Castra tak zainteresovaný, že osobně přihlížel nalodování kubánské brigády v doprovodu svých bodyguardů se slunečními brýlemi a samopaly. Oblečen v bílém obleku a klobouku s napudrovanými tvářemi a puškou M-1 v ruce volal na Kubánce, ať mu přinesou pár vousů z Castrovy brady (Jones 2009: 127).

Těsně před akcí došlo ke snížení původně plánovaného počtu nasazených letounů na polovinu (Veber 2012: 7). V noci na 15. dubna z letecké základny v Nikaragui zaútočily americké bombardéry B-26 na tři kubánská letiště. Po útoku jeden radista z posádky letadla nahlásil, že celé Castrovo letectvo bylo zničeno, ale ve skutečnosti americké bombardéry zničily 5 strojů a dalších 12 jich poškodily, což byla sotva polovina (Kotrman 2014: 96). Díky této zprávě Washington rozhodl, že další nálety nejsou nutné a nálety druhé vlny zrušil (Jones 2009: 108).

Byl vypracován časový rozvrh na provedení akce, ten ale nebylo možné dodržet a tím celá situace začala nabírat jiný směr. Operace od začátku vykazovala řadu nedostatků, které se naplno projevíly v průběhu její realizace. Sbor o počtu 1 511 mužů byl vycvičen jen z části, pouze několik set z nich mělo opravdový vojenský výcvik, ostatní byli bez větších vojenských zkušeností. Většina z nich byla zajata za tři dny, Castro ke své lítosti mezi nimi nenašel ani jednoho Američana. Dle odhadů měly Castrovy jednotky sice větší ztráty, přesto dokázaly invazi úspěšně odrazit (Kotrman 2014: 96). Castro později shrnul invazi tak, že Američané měli dobrý plán, ale špatně provedený.

Jak se rýsovalo fiasko invaze, tak admirál letadlové lodě Burke žádal prezidenta Kennedyho, aby povolil záchranu přeživších. Kennedy mu odpověděl: "My se prostě do toho nemůžeme namočit" (Jones 2009:

9). Burke oponoval: "Ksakru, pane prezidente, my už v tom namočení jsme [...]" (Jones 2009: 9). Tím prezident ponechal osudu všechny Kubánce, které poslal do boje.

Castro uspořádal se zajatými muži veřejný soud (jeho projevy vysílala i televize), který použil jako nástroj pro svoji propagandu. Zajatce neodsoudil, ale nabídl je Spojeným státům výměnou za výkupné. V druhé polovině roku 1962 byla skutečně většina zajatců vyměněna za americké léky a vybavení v hodnotě 53 milionů dolarů. Zbytek, asi 70 exulantů, se přidal na Castrovu stranu (Veber 2012: 8). Pravděpodobně podlehl jeho "mužnému plnovousu a jiskře inteligence v jeho očích", jak se o jeho charismatu později vyjádřil sovětský diplomat Mikojan, když si ho chtěl naklonit v době Karibské krize (Nálevka 2001: 137).

3.6 Analýza neúspěchu

Operací od začátku byla pověřena CIA. Ta byla původně založena po druhé světové válce za účelem získávání informací a jejich předávání prezidentovi. Operace na odstranění Fidela Castra se v průběhu času měnila a rozrůstala a pod vedení CIA byly přesouvány i části armádních složek, se kterými neměla CIA žádné zkušenosti. Sám Bissell přiznal, že přidělený personál armády pracoval de facto pod velením CIA, nikoliv Pentagonu. V období, kdy se měnila koncepce postupné infiltrace a vyvolání povstání v koncepci větší invaze, se mělo zvážit předání odpovědnějšímu vedení, například armádě. Předseda Sboru náčelníků štábů generál Lemnitzer k tomu poznamenal, že plán takového rozsahu musí být vojenský, aby mohl být úspěšně realizován. Nemůže být omezován politickými požadavky na utajení (Kotrman 2014: 98). Plukovník Hawkins ze své zkušenosti tvrdil, že politické zasahování do vojenských záležitostí může vyústit ve zmaření celé snahy. Konečným výsledkem je vojenský neúspěch, politické znemožnění a ztráta prestiže. Když politické ohledy neumožňují aplikaci vojenských kroků potřebných k úspěchu, tak by takové vojenské operace neměly být vůbec provedeny (Hawkins 1961: iii).

V listopadu 1960 CIA vyhodnotila, že původní plán infiltrace a vyvolání povstání byl neproveditelný, protože Castro mezitím značně posílil bezpečnostní opatření. Obranná opatření nedovolí provést ani druhý plán vylodění sboru o síle 1 500-3 000 mužů pokud se nezapojí přímo americká armáda. CIA sice věděla o zásadních nedostatcích plánu, ale nikdo tento fakt novému prezidentovi J. F. Kennedymu nesdělil. Dodnes se spekuluje, proč se tak nestalo (Kotrman 2014: 89). Je také třeba vzít v úvahu, že Castrovy obranné kapacity se navyšovaly podstatně rychleji. Na druhou stranu plán CIA se rozrůstal daleko pomaleji a nestíhal reagovat. Možná také proto, že Castro se nemusel na nic ohlížet, kdežto CIA se snažila plánovat tajnou operaci bez zjevné podpory USA.

V plánování se možná odrazila snaha CIA prosadit akci za každou cenu. To mohla být příčina, proč zástupci CIA často zatajovali některé informace, nebo dokonce lhali prezidentovi a představitelům kubánského exilu. Zarážející je také fakt, že zpravodajská služba vycházela ze starých zpráv, které si nijak neověřila. Dokonce ani Bissell jako vedoucí tajné služby se neopíral o racionální důkazy. Skutečnost byla zcela odlišná od informací zpravodajců, které Bissell předložil Kennedymu 15. března 1961 v rámci operace Zapata. Plán operace měl zásadní chyby, které CIA přehlídla nebo ignorovala:

- na místě Zátoky sviní nebyly doky (na rozdíl od Trinidadu),
- CIA použila zastaralé mapy z roku 1895,
- dokončovala se zde stavba rekreačního střediska, bydlelo zde mnoho dělníků s rodinami, oblast tedy byla obydlená (Bissell tvrdil opak),
- pobřeží bylo osvětlené, vedly po něm pevné cesty,
- jeden známý kubánský partyzán označil močály Zapata za vojenskou past (naopak Bissell uvedl močály jako vhodný terén pro gerilovou aktivitu),

- pohoří Escambray (kam Bissell předpokládal přesun v případě nezdaru) se nacházelo 128 km od místa vylodění a cesta k němu vedla přes močály plné ještěrek, krokodýlů, hadů a moskytů (Jones 2009: 83–84; Kotrman 2014: passim).

Dalším důvodem neúspěchu bylo, že složky podílející se na vedení operace spolu nedostatečně spolupracovaly a ne všichni byli dostatečně informováni. Na operaci se podílelo mnoho lidí z vysoké politiky. Mezi ně patřili: ředitel CIA A. Dulles, jeho zástupce, vedoucí tajné služby R. Bissell, Sbor náčelníků štábů, ministr zahraničí, ministr obrany, řada náměstků, zástupců, poradců a prezident, přičemž obsazení některých postů se měnilo při střídání prezidentů. Všichni měli odlišné představy a vlastní cíle. Například Bissell předpokládal, že si operací zvýší prestiž a dostane funkci ředitele CIA. Představitelům ozbrojených sil byl vytýkán jejich pasivní přístup. Generál Lemnitzer to zdůvodnil tím, že to nebyla akce armády, ale především CIA. Kuriózní situace také vznikla před výborem Valného shromáždění OSN, kde americký zástupce Adlai Stevenson dokazoval, že se Spojené státy na agresi proti Kubě nepodílely. Stevensonovi však vláda neoznámila, že tuto akci organizovala, takže americký zástupce na půdě OSN lhal (Kotrman 2014: 98–99).

Na moment překvapení se nedalo spoléhat z důvodu, že zprávy pronikaly na veřejnost přes média. Sovětský svaz se dokonce těsně před invazí údajně dozvěděl přesný datum vylodění - 17. duben. Zdrojem byl pravděpodobně telegram, kterým sovětský velvyslanec v Mexiku informoval Moskvu o datu invaze. Tento telegram zachytila i CIA (Jones 2009: 91). Zpravodajská služba také podcenila Castrovu bezpečnost, která před invazí pozatýkala velkou část členů opozice (zdroje uvádí až 20 000 osob), takže se výsadek nemohl spolehnout na spolupráci s tamním disentem (Kotrman 2014: 98).

Nový prezident J. F. Kennedy se před nástupem do úřadu těšil velké podpoře, která pramenila z jeho dosavadních úspěchů v politické činnosti. To posilovalo jeho sebedůvěru. Ale když nepřilíš zkušený zasahoval do plánu operace Zapata, tak to podle některých celou operaci odsoudilo k nezdaru. Například zamítl strategicky vhodnější Trinidad a schválil akci Zapata, která neměla takové přednosti. Další chybou bylo, že drasticky snížil leteckou činnost během invaze, aby invaze nepůsobila tak mohutně v očích veřejnosti. Jeho neustálá snaha o utajení operace také nepomohla, jak výše naznačil generál Lemnitzer (Jones 2009: 106; Kotrman 2014: 99–100).

3.7 Poučení

Eisenhower začal připravovat svržení Castra, podvratná činnost místní opozice s americkou podporou měla dokonce dílčí úspěchy. Postupem času sílila sovětská pomoc a plánování za nové Kennedyho vlády chaoticky skákalo od nápadu k nápadu se snahou najít nějaké průlomové a spolehlivé řešení. Konečná verze operace sice splňovala Kennedyho politicky podmíněné požadavky, ale z vojenského hlediska tyto požadavky akci pohřbily. Provedení působí z mého pohledu velmi uspěchaně a diletantsky, i když na přípravu měla CIA dostatek času. V dubnu byla situace taková, že se Kennedy musel rozhodnout nedostatečně připravenou akci (což si Kennedy neuvědomoval a ostatní se mu to obávali říct) urychleně provést nebo zrušit.

Když dáme stranou legitimitu intervence do cizích států, tak můžeme konstatovat, že Spojené státy měly na takovou invazi kapacity. Když už bylo rozhodnuto o tom, že Castrova vláda skutečně musí pryč, tak měla být provedena vojenská, nikoli polovojenská, invaze mnohem dříve. Nejlépe než se Kuba dostala do sovětské sféry vlivu. V takové úvaze je ovšem obtížné určit dobu, kdy ještě ano a kdy už ne. Při dobrém načasování by byl úspěch téměř jistý a riziko sovětské odpovědi minimální. Do jisté míry se Spojené státy z kubánského nezdaru poučily a v budoucnu se snažily vyvarovat stejného zaváhání. V dalších letech akce

podobného charakteru byly už daleko lépe provedené, např. invaze na Grenadu (1983, operace *Urgent Fury*) a do Panamy (1989, operace *Just Cause*⁴).

4 KARIBSKÁ RAKETOVÁ KRIZE

4.1 Situace před krizí

Ještě v průběhu roku 1961 kubánská strana naznačovala ochotu ke kompromisu a obnovení americko-kubánských vztahů, zejména v oblasti obchodu. To zaznělo 17. srpna 1961 v tříhodinovém rozhovoru mezi Che Guevarou a Kennedyho poradcem pro meziamerické záležitosti Richardem N. Goodwinem. Che Guevara zmínil dokonce kubánskou ochotu poskytnout kompenzaci za znárodněný majetek a také možnost rozvolnit vztahy se sovětským blokem. Náznaky v tomto duchu byly znatelné i u Castra. Tyto signály Havany byly zaznamenány v červnu, srpnu a září téhož roku. Bohužel Spojené státy na ně nereagovaly, nadále prosazovaly sankce vůči Kubě a tím Kubu pravděpodobně nevědomky směřovaly ke svému sovětskému rivalovi (Nálevka 2001: 40–41).

Na podzim roku 1962 se Spojené státy dozvěděly o rozmísťování jaderných zbraní Sovětským svazem na Kubě. Tato snaha byla vedená potřebou vybudovat strategickou základnu blízko Spojených států. Sovětský svaz uvítal Castrovu revoluci a jeho sblížení se sovětským blokem, proto Kubu od počátku ekonomicky podporoval. Začaly proudit velké dodávky surové ropy ze SSSR do kubánských znárodněných rafinérií. Současně byly úkolovány ostatní socialistické země k odběru cukru po zavedení embarga ze strany USA. Například Československo se zavázalo odebírat kubánský třtinový cukr, i když bylo soběstačné se svým

---

⁴ Název zde působí poněkud paradoxně vzhledem k tomu, že "*just cause*" můžeme přeložit buď jako "spravedlivý důvod" nebo volně - jako "jen tak", případně "prostě proto".

řepným cukrem (Nálevka 2001: 10, 29). Později A. I. Mikojan v rozhovoru s Castrem shrnul sovětskou podporu kubánské revoluce takto: "Otevřeně řečeno, dávali jsme vám vše a nepočítali jsme" (Nálevka 2001: 132).

Sovětský svaz vypracoval globální strategii, která zahrnovala budování vojenských základen po světě. V prosinci 1957 NATO rozhodlo umístit americké jaderné rakety středního doletu do západní Evropy, což narušilo strategickou rovnováhu mezi oběma velmocemi (Veber 2012: 10). Sovětská strana měla převahu v konvenčních silách, ale ne v rozmístění raketových základen. Moskva chtěla hrozbě předejít dohodou se Západem a vytvořením bezjaderného pásma ve střední Evropě pomocí tzv. Rapackého plánu. Západní Evropa myšlenku odmítla s odvoláním na převahu konvenčních sil východní Evropy (Nálevka 2001: 10–11).

V roce 1959 prezident Eisenhower pozval nevyššího představitele SSSR Nikitu Sergejeviče Chruščova na návštěvu USA. Setkání se uskutečnilo v září a částečně přispělo ke zlepšení vzájemných vztahů. Po Kennedyho nástupu se Chruščov a nový americký prezident domluvili na schůzce ve Vídni v červnu 1961. Schůzku poznamenala jejich rozdílná stanoviska, přičemž Chruščov varoval Kennedyho před dalšími pokusy o svržení Castra jako v dubnu tohoto roku. Jediné, na čem se politici po dvou dnech shodli, byl "nedůležitý" oboustranný závazek o respektování neutrality Laosu (Nálevka 2001: 14–17).

4.2 Operace Anadyr

Tajný projekt na vybudování sovětské základny pro rakety středního doletu na Kubě pojmenovalo vedení v Kremlu krycím názvem Anadyr (podle velké řeky na Sibiři). V rozhodnutí o umístění raket hrála roli obava z možného opakování amerického pokusu o svržení nového kubánského soudruha v Karibiku. Zároveň si chtěl Chruščov upevnit pozici v očích domácích oponentů a zahraničí, především velké Číny. Chruščov se vyjádřil, že když Spojené státy mají raketové základny v Turecku a Itálii, tak Sovětský svaz může mít základnu v blízkosti USA. Chruščov k tomu

poznámenal: "Američanům se musí strčit do kalhot ježek" (Nálevka 2001: 61). Chruščov věřil v brzké vítězství světového komunismu a chtěl využít příležitosti, která se Sovětskému svazu v posledních letech naskytlá ve formě úspěšného kosmického programu, v národních a komunistických revolucích Afriky a Asie a v neúspěchu americké invaze na Kubu. Kromě toho považoval Kennedyho za slabého soupeře (Veber 2012: 9).

21. května 1962 na schůzce nejvyšších představitelů SSSR Chruščov informoval o ohrožení kubánské revoluce ze strany OAS a americké rozvědky. Poté připomněl závazek sovětské pomoci. Chruščov viděl jako jediné možné řešení čelit hrozbě vybudováním raketové základny na ostrově. S tím souhlasili téměř všichni přítomní členové, ale otázka případné reakce USA nebyla zodpovězena.

Představitelé sovětské armády vypracovali konkrétní vojenský projekt navrhovaného rozmístění strategických raket na Kubě. Raketová divize měla obsahovat 40 odpalovacích zařízení pro rakety s jadernými hlavicemi s doletem 2 000-4 500 km. Akční rádius zahrnoval jihovýchod a severovýchod USA. Projekt počítal s umístěním divize taktických raket s podporou několika mechanizovaných pluků sovětské armády. Vzdušný prostor měl být zajištěn 42 stíhačkami MiG-21 a 32 bombardéry, které mohly sloužit i jako jaderné nosiče. Do projektu patřila také námořní skupina (Veber 2012: 11). Počítalo se s umístěním 44 000 vojáků výhradně pod sovětským velením (Nálevka 2001: 62–63).

Nejdřív bylo potřeba získat souhlas Kuby. Za tímto účelem ještě v květnu přicestovala na ostrov sovětská politická delegace pod záštitou skupiny zemědělských expertů (Veber 2012: 11). Castro navrhl název tajné sovětsko-kubánské dohody, se kterým Moskva souhlasila - "Smlouva mezi vládou Kubánské republiky a vládou Svazu sovětských socialistických republik o vojenské spolupráci při obraně národního území Kuby pro případ agrese". Dokument svým názvem dokladoval pouze obranný charakter. Pod ním byl podepsán za sovětskou stranu ministr obrany maršál R. J. Malinovskij a za kubánskou stranu byl zplnomocněn

Che Guevara (Nálevka 2001: 66). Anastáz Mikojan a ministr zahraničí Andrej Gromyko varovali Chruščova, že vojenská operace bez zveřejněné vojenské smlouvy jde proti mezinárodnímu právu. Ale Chruščov plánoval veřejně oznámit rozmístění jaderných zbraní na Kubě až po jeho provedení (Veber 2012: 12).

Transport připravovaných prostředků začal 12. července 1962 a jeho trvání se odhadovalo na čtyři měsíce, ale v závěru bylo zřejmé, že dojde ke zpoždění. Posádky nebyly v rámci nejvyššího utajení informovány o pravém cíli cesty, pouze velitelé byli seznámeni zmocněncem KGB až na moři. Vojáci byli na cestu vybaveni civilním oděvem, avšak kvůli jednotvárnosti sovětského textilního průmyslu byly oděvy stejné a působily jako uniformy (Nálevka 2001: 66–67).

CIA v tuto chvíli zaspala a o transportu, který byl již v plném proudu, se dozvěděla až koncem srpna, kdy se část sovětských jednotek nacházela na Kubě. Nový ředitel CIA John Alex McCone do září ve svých zprávách o sovětské aktivitě v Karibiku nehlásil nic, co by nasvědčovalo, že se na Kubě buduje strategická jaderná základna (Nálevka 2001: 71–72). První zprávy o zvýšené činnosti Sovětů zjistila rozvědka západního Německa (tehdy Německá spolková republika). Britská rozvědka měla dokonce k dispozici kopie plánů sovětských základen. Předala je Američanům, kteří něčemu takovému ale nevěřili (Veber 2012: 12). V jiných zdrojích se objevovaly další náznaky o jakýchsi raketách, nebyly však správně vyhodnoceny CIA. Zvláště v kontextu sovětského prohlášení z 11. září, že SSSR nemá v úmyslu rozmísťovat strategické rakety mimo své území. Chruščov navíc zaslal osobní poselství Kennedymu, kde ho o tom opět ujišťoval (Nálevka 2001: *passim*).

4.3 Kritické říjnové dny

Dne 9. října 1962 se prezident Kennedy sešel se Zvláštní skupinou a vzhledem k narůstajícím obavám nařídil nasazení průzkumných letounů U-2 k monitorování vybraných částí Kuby, kde byla zaznamenána

podezřelá aktivita. Sovětští armádní specialisté od začátku ujišťovali Chruščova, že v tropických podmínkách Kuby lze s využitím místní vegetace snadno ukryt základny před leteckou špionáží. Přesto následující dny pořídily americké průzkumné letouny fotografie, které poté CIA vyhodnotila jako snímky střel středního doletu včetně doprovodného vybavení u města San Cristobal a rozestavěnou raketovou základnu v Guanajay. 16. října se o zjištění dozvěděl prezident J. F. Kennedy (Nálevka 2001: 68–75).

Téhož dne svolal poradu nejbližších spolupracovníků. Na schůzce byl pro řešení naléhavé situace vytvořen Výkonný výbor Národní bezpečnostní rady (*The Executive Committee of the National Security Council* - dále ExComm) (CIA 2010). Zpočátku byly diskuze o vzniklé situaci velmi nepřehledné, protože americká administrativa byla zaskočena. Spekulovalo se nad důvody riskantního chování Sovětského svazu. Závěry analytiků CIA, kteří snímky vyhodnocovali, byly zpočátku nejednoznačné. Průkazné bylo pouze to, že se nejedná o konvenční rakety, ale o strategické dalekonosné rakety s možným využitím jako nosiče jaderných zbraní. Nebylo jasné, v jakém stádiu je výstavba sovětských základen, jaká je potřebná doba k jejich plnému nasazení a zda mají rakety jaderné hlavice. Kennedy rozhodl o dalších průzkumných letech U-2 pro zjištění podrobností.

18. října nové snímky potvrdily nejhorší obavy. Experti byli přesvědčeni, že se jedná o nosiče jaderných zbraní, které mohou být aktivovány do několika dní a ohrozit miliony amerických občanů. CIA vypracovala zprávu o aktuálním stavu raketových základen na Kubě (*Joint Evaluation of the Soviet Mission Threat in Cuba*). Přítomnost jaderných zbraní sice zatím prokázána nebyla, ale budovat základny takového rozsahu bez nukleárních hlavic by nedávalo smysl.

Kennedy se 18. října setkal se sovětským ministrem zahraničí Andrejem Gromykem. Gromyko ujišťoval Kennedyho o obranném charakteru dovezených zbraní na Kubu a požadoval, aby Spojené státy

přestaly Kubu ohrožovat. O raketách se nikdo nezmínil, i když Kennedy uvažoval o tom, že sovětskému ministrovi předloží fotografie dokazující opak.

ExComm se názorově rozdělil do dvou táborů. Jedna skupina prosazovala okamžitý vojenský zákrok na Kubě, druhá navrhovala námořní blokádu ostrova. Americká armáda začala provádět opatření k uvedení do zvýšené bojové pohotovosti. Byly povolovány zálohy, z Evropy byly převeleny vybrané vojenské jednotky a námořnictvo zvýšilo činnost v Karibském moři. Ministr obrany McNamara hlásil, že armáda bude připravena k plnému nasazení pro útok na Kubu do 23. října. Ještě 18. října se většina členů Výboru přiklonila k návrhu blokády. Kennedy se také rozhodl pro blokádu a nařídil námořnictvu, aby byla připravena ke spuštění do 22. října (Nálevka 2001: 80–87).

Od 22. října byla v pohotovosti část amerického jaderného arzenálu, což mimo jiné představovalo namíření některých balistických raket na země Varšavské smlouvy. George Ball z ministerstva zahraničí svolal všechny velvyslance zemí Latinské Ameriky, seznámil je s fotografiemi sovětských základen na Kubě a vzniklou krizí, přičemž nevyloučil možnost globálního nukleárního konfliktu. Na to Castro reagoval vyhlášením všeobecné mobilizace armády a milicí. Večer 22. října J. F. Kennedy seznámil veřejnost prostřednictvím médií o sovětských raketách na Kubě a oznámil zavedení karantény ostrova od 24. října 1962 (Veber 2012: 13–14). Pojem "karanténa" byla ale diplomatickým eufemismem, ve skutečnosti se jednalo o blokádu (Hlaváček 2010: 86). Castro reagoval na projev prezidenta Kennedyho vydáním prohlášení v deníku *Revolución*, ve kterém popřel přítomnost raket na ostrově.

23. října zasedala Rada OAS, která se souhlasem většiny států přijala rezoluci, ve které požadovala demontáž sovětských základen na Kubě a podpořila americkou blokádu (Veber 2012: 14). Kubánské ozbrojené síly obklíčily základnu Guantánamo. V Evropě byly uvedeny do bojové pohotovosti armády členských států Varšavské smlouvy. Sovětský

svaz mobilizoval své jaderné síly, některé balistické střely mířily na vybraná města USA. Rozvědka hlásila aktivitu sovětských jaderných ponorek v Karibském moři. Na obou stranách se vedla vzrušená jednání o vzniklé situaci a probíhala čilá korespondence mezi vedením USA a SSSR, která zatím nic nevyřešila. Na půdě OSN požadovaly Spojené státy stažení raket, Sověti obviňovali USA z příprav agrese vůči Kubě a žádali odvolání z jejich pohledu nelegální blokády ostrova (Nálevka 2001: 96–101).

Dnem 24. října začala americká blokáda Kuby. Z 20 sovětských lodí mířících na Kubu se po dosažení linie blokády část vrátila, jeden tanker byl po kontrole vpuštěn, zbývající lodě zůstaly na místě a čekaly na další pokyny. Pokyn pro respektování blokády vydal osobně Chruščov (Veber 2012: 15). Americká strana si oddechla, že nedošlo k žádné ozbrojené konfrontaci. Mezitím na Kubě pokračovala kompletace zařízení a byla dokončena příprava na plnění palivem a montáž jaderných hlavic (Nálevka 2001: 103–104).

25. října bylo rozvědkou zjištěno, že většina sovětských raket je připravena k plnému nasazení. Kubánská armáda dokončila rozmístění na obranných liniích ostrova. Část sovětských lodí mířících na Kubu změnila kurz. Mezi Castrem a Chruščovem došlo k roztržce, protože Chruščov vyloučil Kubu z účasti na řešení krize a veškeré rozhodování ohledně sovětských sil na Kubě si nechal ve své kompetenci. Spojené státy připravily pokyn pro vyhlášení embarga na všechny ropné produkty, pokud opatření nebudou sovětskou stranou respektována. Probíhala korespondence mezi Kennedym a Chruščovem prostřednictvím generálního tajemníka OSN U Thanta, který navrhoval mediaci jako mírové řešení. Jednou z diskutovaných možností bylo stažení raket USA umístěných v Turecku a Itálii výměnou za demontáž raket na Kubě, jak dříve navrhoval americký zástupce v OSN A. Stevenson (Nálevka 2001: 108–109).

Při jednání 26. října většina členů ExCommu sdílela názor, že pokud SSSR neustoupí, tak jediným východiskem bude válka. Kennedy však nesouhlasil a trval na tom, že tato krize se musí vyřešit diplomacií, nikoliv vojenským zásahem, který riskuje vyvolání globální katastrofy. Chruščov ve svém dopise poprvé připustil existenci sovětských raket na Kubě a z dopisu bylo patrné, že je ochoten uvažovat o kompromisu. Zatímco na světové veřejnosti sílilo napětí a většina médií prezentovala možnost válečného konfliktu, tak v zákulisí nejvyšší politiky se rýsovaly náznaky dohody. U Thantova výzva k mediaci přinesla první výsledky a oba státníci současně vyjadřovali ochotu k ústupkům. Mezitím došlo k několika rozhovorům neoficiálních kontaktů obou vlád, ze kterých také vyplývala ochota ke kompromisu. Sovětská strana slibovala, že pod kontrolou OSN stáhne své rakety, ale žádá bezpečnostní záruky pro kubánský režim ze strany USA. Tento návrh Kennedyho administrativa připouštěla (Nálevka 2001: 111–113).

Následující den 27. října konečně proběhla oficiální výměna návrhů a s uvedenými podmínkami obě strany souhlasily. Blížící se dohodu téměř zmařila situace, kdy byl nad Kubou sestřelen americký průzkumný letoun U-2. (Veber 2012: 15). V reakci na to náčelníci štábů rozhodli o útoku na Kubu hned příští den a prezident předběžně souhlasil. Po rozhovoru se svým bratrem, jinak ministrem spravedlnosti, své rozhodnutí naštěstí změnil. Díky tomu byl pilot sestřeleného letounu R. Anderson jedinou prokázanou obětí krize. Americká vláda předložila Chruščovovi dopis, kde upozornila na sestřelení letounu a vytýkala pokračování stavby základen. Přitom ze sovětské strany se žádná náprava nekoná. Američané neočekávali kladnou reakci Chruščova a byli přesvědčeni o neodvratitelnosti celosvětového nukleárního konfliktu. 28. října Chruščov ale pochopil, že Američané neustoupí a další eskalace konfliktu by znamenala světovou jadernou válku. Nedal tak na rady svých generálů, kteří ho tlačili k nekompromisnímu jednání. K ochotě Chruščova určitě přispělo rozhodnutí prezidenta Kennedyho o stažení amerických raket z Turecka. To, co považoval Chruščov za svoji výhru, avizoval Kennedy už

dříve, protože typy raket v Turecku byly zastaralé a jejich stažení se plánovalo (Veber 2012: 16). Stejně jako Castro nebyl ochoten stáhnout sovětské rakety z Kuby, tak se ozývalo i Turecko proti stažení amerických raket, které je považovalo za důležité pro svoji ochranu. 28. říjen 1962 je považován za rozhodující den, kdy došlo k dohodě a následném uvolnění na obou stranách (Nálevka 2001: 116–120).

4.4 Americko-sovětský kompromis o Kubě

Při řešení konfliktu spolu komunikovali výhradně představitelé obou velmocí, ale uražený Castro, se kterým nikdo nic nekonzultoval, se neustále dožadoval pozornosti (Veber 2012: 15–16). Netušil, že právě to ve výsledku zajistí jeho režimu záruku nevměšování ze strany USA. Kubánci situaci "o nás bez nás" označovali jako nový Mnichov. Castrova vláda demonstrativně formulovala své požadavky vůči Spojeným státům ve formě zrušení blokády, zastavení všech protikubánských akcí, zaručení suverenity kubánského prostoru a zrušení základny Guantánamo. Toto ultimátum bylo pro Spojené státy samozřejmě nepřijatelné (Nálevka 2001: 122). Syn nejvyššího sovětského představitele Sergej Chruščov (2010: 489) ve své knize o obhajobě otcovy politiky uvádí, že Castro vyzval dopisem Nikitu Chruščova, aby zahájil útok na USA s použitím jaderných zbraní.

29. října nařídil sovětský ministr obrany Malinovskij demontáž raket na Kubě, které byly již připraveny na konečnou fázi kompletace, včetně umístění jaderných hlavic. Po celou dobu krize nepřišel z Moskvy rozkaz k dokončení jejich instalace. 30. října přicestoval do Havany generální tajemník OSN U Thant. Přes doporučení Sovětů ho kubánská strana nepřipustila ke kontrolní návštěvě likvidovaných raketových základen, zaskočený tajemník byl pouze informován velitelem raketové jednotky na Kubě. Castro totiž jakoukoli kontrolu, a americkou zvláště (o té se uvažovalo zprvu), považoval za narušení suverenity Kuby a kategoricky ji odmítal. Situaci přijel řešit úspěšný sovětský diplomat A. I. Mikojan, kterého Moskva většinou posílala na diplomaticky obtížné a citlivé

záležitosti. Nebyl to jeho první úkol, který v Havaně plnil. V roce 1960 to byl právě on, kdo zajistil novému revolučnímu režimu dodávky zbraní a ropy výměnou za kubánský cukr, čímž Kubu nasměroval "tím správným směrem". V rámci listopadového jednání v roce 1962 se tentokrát Mikojan snažil prosazovat spíše americko-sovětský kompromis, než čistě sovětské zájmy. Probíral se mimo jiné sovětsko-americko-kubánský protokol o kontrole stahování raket z ostrova, který Kubánci odmítli s odůvodněním, že se na něm nepodíleli. Sovětský ministr zahraničí Gromyko navrhoval vizuální kontrolu lodí zástupci neutrálních zemí a také kontrolu určitých míst na území USA a latinskoamerických republik, ze kterých hrozil útok na Kubu.

Americká vláda vytvořila seznam sovětských ofenzivních zbraní na Kubě, které měly být staženy. Mezi ně byly zahrnuty i bombardovací letouny Il-28, které byly schopny nést jaderné zbraně. Kennedy prohlásil, že až Sověti stáhnou své bombardéry, tak americké námořnictvo ukončí blokádu ostrova. Mikojan měl přesvědčit Castra, který byl zásadně proti. Zde Mikojan naplno využil svých diplomatických zkušeností a otrávenému Castrovi, který dlouho mluvil o kubánských šlechtitelských úspěších v pěstování fazolí, připomenul přetrvávající krizi a snažil se mu vysvětlit důležitost amerického požadavku na stažení sovětských bombardérů. Nakonec Mikojan strávil na ostrově v napjaté atmosféře téměř celý listopad, přičemž na začátku mise mu doma zemřela žena (Nálevka 2001: passim).

Dne 20. listopadu byly splněny všechny dohodnuté podmínky v rámci likvidace základen a stahování určené výzbroje z Kuby. Současně byla ukončena americká námořní blokáda ostrova. Od této chvíle probíhala realizace úkolů v atmosféře odeznívající krize. Na cestě domů se Mikojan stavil ve Spojených státech za prezidentem Kennedym. Kennedy chtěl slyšet jeho názor na to, proč se Castro vlastně přiklonil k marxismu-leninismu. Kromě toho prezident sovětskému diplomatovi vysvětlil, že západní hemisféra je výlučně zájmem USA a že SSSR by neměl podporovat revoluce v tomto regionu. Mikojan upozornil na to, že

Sovětský svaz dodržel svůj slib a že teď je řada na Spojených státech, aby konečně písemně potvrdily respektování suverenity Kuby. Kennedy odmítl s odvoláním na absenci záruk, že sovětské raketové základny jsou skutečně zlikvidovány a že SSSR nebo Čína nemá v úmyslu vyzbrojit ostrov dalšími ofenzivními zbraněmi. Také zmínil své pochyby o Castrově mírových úmyslech. Kuba tak musela čekat dalších osm let do roku 1970, kdy poradce národní bezpečnosti Henry Kissinger písemně stvrdil americký závazek nenapadení ostrova (Nálevka 2001: 149–151).

Jako nesporný přínos Karibské krize lze uvést zavedení tzv. horké linky 1. září 1963 mezi Washingtonem a Moskvou, která měla zajistit okamžité spojení při řešení naléhavých problémů (Veber 2012: 17). Málo známá je skutečnost, že zpočátku se jednalo pouze o dálkopisné spojení, které zajišťovala nepřetržitá služba určených osob. Na obou stranách se jednalo o armádní specialisty, kteří plynule ovládali oba jazyky a byli seznámeni se současným mezinárodněpolitickým děním. Každou hodinu se prováděly kontroly systému zasíláním testovacích zpráv z neutrálních zdrojů. Americká strana používala úryvky z Shakespeara, Marka Twaina a nebo manuál první pomoci. Sověti posílali texty od A. P. Čechova. Nedoporučovalo se vybrat například úryvky z Medvídka Pú, kterému uvízne hlava v nádobě s medem. Sověti by si to mohli špatně vyložit vzhledem k tomu, že medvěd je neoficiálním národním symbolem Ruska (Stone 1988).

4.5 Vítěz?

Přes celkově negativní charakter krize můžeme za nesporně kladný výsledek celé situace považovat to, že od roku 1962 se USA a SSSR poučily a nedopustily, aby se svět dostal znovu tak blízko k jaderné katastrofě. Možná právě díky tomu je bipolarita podle realistů ve studiu mezinárodních vztahů pokládána za nejstabilnější systém.

Po odeznění krize se americká strana označovala za vítěze s tím, že vláda včas odhalila a zastavila transport jaderných zbraní na Kubu a

poté dosáhla jejich stažení. Kennedy dokázal z krize vytěžit politickou podporu ze strany americké veřejnosti. Reputace narušená fiaskem v Zátocě sviní se zdála být napravená - alespoň na těch zbylých 13 měsících do Kennedyho osudné návštěvy Dallasu.

Sovětský svaz sice nedosáhl výsledku rozmístit raketové základny na Kubě, ale přesto se podle mého názoru mohl považovat za aktéra, který z tohoto konfliktu vytěžil nejvíce. Akce skrytého převozu jaderných zbraní na jiný kontinent a zpět si vyžádala nemalé výdaje, ale sovětský vojenský rozpočet to nijak významně neovlivnilo. Pro srovnání, vleklá válka v Afghánistánu si v 80. letech vyžádala mnohonásobně více výdajů s nulovým výsledkem. Sovětskému svazu se po krizi podařilo dosáhnout stažení amerických raket z Turecka, i když tento úspěch je diskutabilní z důvodu, že rakety byly zastaralé a Američané jejich stažení delší dobu plánovali. Nesporným úspěchem však bylo dosažení stavu, kdy Spojené státy souhlasily s tím, že Kubu nebudou vojensky ohrožovat. Stažení Sovětského svazu v tomto případě nebylo úplné, Kuba zůstala ve sféře sovětského vlivu a byla nadále jakousi předsunutou základnou. Výsledek tedy korespondoval se sovětskou strategií o budování svých základen po světě. O získání takto strategicky významné lokality poblíž USA se sovětským soudruhům dříve ani nesnilo. Paradoxně byl Castrův režim díky Karibské krizi tak dobře mezinárodně zajištěn, že dokonce přežil samotný Sovětský svaz.

Ve výsledku byla de facto každá ze zúčastněných stran vítězem. Kennedy i Chruščov se vzhledem k jejich klíčové roli v řešení konfliktu, který mohl vyústit v celosvětovou jadernou zkázu, rozhodně mohli považovat za vítěze. Také oficiální postoj kubánské vlády propagoval dosažený stav jako úspěch pro Kubu. Jediný, kdo to mohl vnímat jinak, byl pouze Castro, který se po celou dobu cítil odstrčen a dokonce zrazen Sovětským svazem. To lze ale přičítat jeho ambiciózní a tvrdohlavé povaze, nikoliv skutečnosti. Jedině on si mohl myslet, že na svém ostrově může mít sovětské jaderné zbraně, aniž by je Spojené státy odhalily nebo dokonce tolerovaly.

5 ZÁVĚR

V průběhu let od 1952 do 1962 prošla americká zahraniční politika vůči Kubě dramatickými změnami: od tolerování Batistova režimu přes počáteční podpoření Castra, jeho následné zavržení, pokus o odstranění komunistické vlády až k blokádě ostrova během Karibské krize a nakonec slibu Sovětskému svazu o nenapadení Kuby.

V úvodu jsme si vytyčili cíl zjistit, jaké události formovaly americko-kubánské vztahy v letech 1952–1962 a jaký byl výsledek. Budeme sledovat konkrétní proměny americké zahraniční politiky vůči Kubě. Pro zpřehlednění naší analýzy si celé desetiletí rozdělíme do čtyř časově vymezených etap a shrneme, co pro každou bylo typické:

1. etapa - roky 1952 až 1959,
2. etapa - leden 1959 až leden 1961,
3. etapa - leden 1961 až říjen 1962 (začátek Karibské krize),
4. etapa - Karibská krize (16. - 28. října 1962).

Je pozoruhodné, že zatímco první etapa trvala dlouhých osm let, poslední se počítá na dny. Můžeme pozorovat, že jak se časový rámeček jednotlivých období zkracuje, tak se dynamika událostí zvyšuje.

Přístup USA ke Kubě v období 1952–1959, které se účelně shoduje s trváním režimu Fulgencia Batisty, byl podmíněn zejména ekonomickými zájmy - severoamerický kolos dlouhodobě ovládal většinu kubánské ekonomiky. Tato léta můžeme chápat jako éru americko-kubánských vztahů, která skončila až odchodem Batisty z kubánské politické scény. Během těchto osmi let byla americká politika vůči Kubě vcelku konzistentní. Vzájemné vztahy byly ovlivňovány jen příchodem nových amerických velvyslanců do Havany. Každý velvyslanec měl tehdy zvláštní postavení ve vztahu ke kubánské vládě a také záleželo na jeho osobním vztahu s Batistou. V roce 1959 došlo ke zlomové změně americké politiky, která měla velké následky pro další vývoj. Se vzrůstající brutalitou Batistova režimu Spojené státy ukončily jeho podporu a tím umožnily

nastoupit rebelům v čele s Castrem. Právě důvody této zásadní změny jsou stále předmětem spekulací, ale jisté je, že nikdo nemohl tušit, jaký řetěz událostí byl spuštěn. S odstupem času je patrné, že toto rozhodnutí vedlo ke zpřetrhání dosavadních vazeb, což vyústilo až v Karibskou krizi a dále určilo charakter Kuby na celá desetiletí.

Skončením Batistova režimu a nástupem rebelů byla zahájena druhá etapa vztahů mezi USA a Kubou, o kterých se dá říct, že začínaly od nuly. Toto období můžeme časově ohraničit od ledna 1959 (nástup Castra) do 3. ledna 1961 (přerušení diplomatických styků). Spojené státy ještě netušily Castrovy záměry, proto Eisenhowerova administrativa nový režim uznala. Nejprve americká vláda ocenila revoluci na Kubě jako pozitivní záchvěv demokracie v Latinské Americe, ale špatné zacházení Castrovy vlády s majetkem amerických firem vztahy negativně rozladilo. Nelze přesně stanovit konkrétní bod zlomu, protože znárodňování probíhalo postupně ruku v ruce s eskalací konfliktu, až situace dospěla k úplnému přerušení diplomatických styků. V této fázi americká vláda začala plánovat svržení nepohodlného Castra. Jako počátek považují přijetí memoranda v prosinci 1959 ředitelem CIA Dullesem, kde se poprvé oficiálně uvádí potřeba odstranění levicového režimu. Americká zahraniční politika vůči Kubě v těchto letech postupovala rovněž přes třetí státy, v rovině OAS, kde Spojené státy začaly od srpna 1959 celkem úspěšně sjednocovat celý kontinent pro svoji protikubánskou kampaň. Je nutno zmínit, že mezitím se Kuba stále více obracela na Východ, který se zdál pro ni jako jediná alternativa. Určitým milníkem pro sovětsko-kubánské vztahy (a to Američané vnímali) byl příjezd sovětského zástupce Mikojana, který vyjednal první obchodní kontrakty. Datum jeho příjezdu (leden 1960) se téměř symbolicky shoduje s polovinou námi vytyčeného dvouletého období americko-kubánských vztahů.

Třetí etapu vztahů jsme si ohraničili od 3. ledna 1961 (přerušení diplomatických styků) do počátku Karibské krize v říjnu 1962. Vyznačuje se tím, že během roku 1961 Spojené státy ignorovaly náznaky Havany o možnosti "smíření". Dále je pro vymezené období typické jakési

vyvrcholení americké politiky zahájené v předchozím období v souvislosti s dramatickým zhoršením vztahů s Castrovou Kubou. Jde především o záměr svržení Castra prostřednictvím skryté invaze v Zátocě sviní 17. dubna 1961. Patový stav měla invaze jednou provždy vyřešit, ale svým fiaskem situaci pro USA na mezinárodní scéně naopak více zkomplikovala. Dále se jedná o výsledek celoamerické protikubánské snahy vedené USA, tedy o vyloučení Castrova režimu z OAS a přidružených organizací v lednu 1962. Spojené státy demonstrativně zpečetily svůj konečný postoj k revolučnímu ostrovu 3. února 1962 - vyhlásily embargo na veškerý obchod s Kubou. Od této chvíle začínalo být jasné, že kubánského režimu se Američané jen tak nezbaví. Můžeme konstatovat, že stav americko-kubánských vztahů se v tomto bodě víceméně zmrazil na příští desetiletí, pokud nepočítáme specifika Karibské krize.

Čtvrtá a zároveň poslední etapa v této práci zahrnuje několik dnů v říjnu roku 1962, ve kterých proběhla Karibská krize. Období Karibské krize je specifické v tom, že americká zahraniční politika vůči Kubě se realizovala téměř výhradně prostřednictvím americko-sovětského vyjednávání. Také můžeme spekulovat, že Kuba byla jen jakýmsi předmětem a že americká zahraniční politika vůči ní byla vlastně namířená na SSSR. Blokáda, trvající od 24. října do 20. listopadu, sice izolovala celou Kubu, ale byla především odpovědí USA na sovětskou jadernou hrozbu. Kubánská vláda zaslala USA požadavky, ale americká strana je přirozeně ignorovala jako nepřijatelné. I když se Spojené státy prvoplánově nezajímaly o Kubu, i tak vůči ní prováděly určitou politiku, protože americké námořnictvo svým rozmístěním okolo ostrova jednoznačně zasáhlo do suverenity Kuby. Námořní blokádu lze podle mezinárodního práva považovat za válečný akt. Oba státy uvedly své armády do bojové pohotovosti a kubánské jednotky byly připraveny obsadit Guantánamo. V těchto říjnových dnech se málem uskutečnila druhá invaze na Kubu. Američtí náčelníci štábů otevřený útok naplánovali a prezident Kennedy ho v jednu chvíli dokonce schválil. Když se Spojené

státy a Sovětský svaz dohodly na stažení ofenzivních zbraní z ostrova, tak sovětský diplomat Mikojan zastupoval na Kubě vlastně také americké národní zájmy. Po krizi Kennedy prozatím odmítl písemné záruky kubánskému režimu, ale od této chvíle bylo více než jisté, že Kuba zůstane pod sovětskou ochranou. Dovolím si konstatovat, že nastala patová situace v americko-kubánských vztazích. S nadsázkou lze říct, že ke zlepšení dojít nemohlo, protože Američan se nechtěl bavit s komunistou ani Castro s kapitalistou. Zhoršení si ale také dovolit nemohli, protože jakékoliv zhoršení by znamenalo válku proti zemi, která má záruky od SSSR. Tím se uzavírá poslední fáze americké zahraniční politiky vůči Kubě v letech 1952–1962 a zároveň se naplňují cíle vytyčené v úvodu této práce.

6 SEZNAM LITERATURY A PRAMENŮ

Azud, Ján (1962). *Mier - Kuba vítází* (Bratislava: VPL).

BBC (2012). *Timeline: US-Cuba relations*

(<http://www.bbc.com/news/world-latin-america-12159943>, 31. 3. 2014).

CIA (2010). *Presidential Reflections on U.S. Intelligence: John F. Kennedy*. 29. 10. 2010 (<https://www.cia.gov/news-information/featured-story-archive/2010-featured-story-archive/john-f-kennedy.html>, 31. 3. 2015).

Cuba 1952-1959 Blog (2009a). *1957: Matthews NY Times interview Castro in Sierra*. 22. 6. 2009 (<http://cuba1952-1959.blogspot.cz/2009/06/1957-matthews-ny-times-castro-interview.html>, 10. 1. 2015).

Cuba 1952-1959 Blog (2009b). *1957: US Ambassador Arthur Gardner recalled*. 14. 6. 2009 (<http://cuba1952-1959.blogspot.cz/2009/07/1957-us-ambassador-arthur-gardner.html>, 10. 1. 2015).

Franklin, Jane (1997). *Cuba and the United States: A Chronological History* (New York: Ocean Press).

GlobalSecurity (2000). *FOREIGN RELATIONS OF THE UNITED STATES*

(<http://www.globalsecurity.org/intell/library/reports/1997/frusX/index.html>, 10. 1. 2015).

Hawkins J. (1961). *Record of Paramilitary Action Against the Castro Government of Cuba 17 March 1960 - May 1961* (v roce 2007 odtajněný vládní dokument).

Hlaváček, Pavel (2010). *Atlantismus v době krize* (Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni).

Chruščov, Sergej (2010). *Nikita Chruščov - rožděníje sverchděržavy* (Moskva: Vremja).

Johnson, Leland L. (1964). U.S. Business Interests in Cuba and the Rise of Castro. *RAND Corporation* (<http://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/papers/2008/P2923.pdf>, 20. 2. 2015), s. 28.

Jones, Howard (2009). *Zátoka sviní* (Praha: BB/art s.r.o.).

Kotrman, Václav (2014). CIA a invaze v Zátocě sviní: proč Kennedyho administrativa nepodpořila vylodění kubánských exulantů. *Dvacáté století - The Twentieth Century* 6 (1), s. 85–102.

Krpata, Miroslav (1989). *Kapitoly z dějin kubánské revoluce* (Praha: Státní pedagogické nakladatelství).

Nálevka, Vladimír (2001). *Karibská krize* (Praha: ISV nakladatelství).

National Security Archive (1995). *Bay of Pigs* (<http://www2.gwu.edu/~nsarchiv/bayofpigs/chron.html>, 31. 3. 2015).

Shaffer, Kirwin R. (2002). Countering Fidel. *H-LatAm* (<https://www.h-net.org/reviews/showrev.php?id=6664>, 31. 3. 2015).

Soul, Han (2012). Bolivians strike, protest, offer resignations against the President's economic policy, 1956-1960. *Global Nonviolent Action Database*. 30. 9. 2012 (<http://nvdatabase.swarthmore.edu/content/bolivians-strike-protest-offer-resignations-against-president-s-economic-policy-1956-1960>, 25. 6. 2015).

Stone, Webster (1988). Moscow's Still Holding. *The New York Times*. 18. 9. 1988 (<http://www.nytimes.com/1988/09/18/magazine/moscow-s-still-holding.html?pagewanted=all&pagewanted=print>, 25. 7. 2015).

U.S. Senate (1960). *COMMUNIST THREAT TO THE UNITED STATES THROUGH THE CARIBBEAN* (Washington: Government Printing Office).

Veber, Václav (2012). Kubánská raketová krize 1962. Třináct dní, které mohly otřást světem. *Paměť a dějiny - Revue pro studium totalitních režimů* 6 (3), s. 3–17.

Wohlstetter, Albert (1965). On Dealing with Castro's Cuba: Part I. *RAND Corporation*

(<http://www.rand.org/about/history/wohlstetter/D17906/D17906.html>, 20. 2. 2015).

7 RESUMÉ

The main goal of this bachelor thesis is to analyze the key events which formed American foreign policy towards Cuba throughout the years of 1952–1962.

The thesis is divided into four basic chapters. The first chapter characterizes the political and economic relations between the United States and Cuba from 1952 to 1959, before Fidel Castro's revolution. We are going to explore the reasons why the regime of Fulgencio Batista (1952–1959) was in good terms with the American national interests.

The second chapter starts with the period after the Cuban revolution. Contrary to American expectations, radical transformation of the Cuban economy occurred during the period being studied. Mutual accusations and provocation naturally led to deteriorating Cuban-American relations. After this "action and reaction" policy, both countries canceled their formal diplomatic relations with one-another. We also investigate American foreign policy towards Cuba on a larger scale, specifically, the United States' attempt to promote its anti-Cuban campaign with the help of the OAS (Organization of American States).

In the third chapter we learn that the US was secretly planning to overthrow Fidel Castro by covert operations and invasion. The US could not tolerate the infiltration of communism into the western hemisphere, this is why president J.F. Kennedy agreed to proceed with the Bay of Pigs invasion.

The fourth chapter deals with the specifics of the Cuban Missile Crisis. Since Castro's revolution, Cuba inevitably showed increasing affinity towards the communist eastern bloc. The USSR took advantage of the island's great strategic location and started to deploy Soviet ballistic missiles in Cuba to improve its military standing in the region. When the US discovered the Soviet Union's intentions, American policy towards Cuba was conducted in the shadow of Soviet-American negotiation.